Do anh Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Kho Sách Xưa Quán Ven Đường

BÁO-QUÁN
Số nhà 72 đường Lagrandière
SAIGON
TELEPHONE N° 696
Chủ-nhiệm : NGUYỄN-PHAN-LONG
Quản lý : NGUYỄN-VĂN-SÂM
Năm thứ nhứt. — Số 19

ĐƯỚC NHÀ NAM

BÁO XUẤT BẢN MỖI NGÀY

GIA BẠO
Một năm...12$00
Sáu tháng...6.50
Ba tháng....3.25
Mỗi số.....0.05
Mua báo phải trả tiền trước.

JEUDI
8
MAI
1930

In ra 10 giờ sáng

CÂU CHUYỆN THỜI-CUỘC

Đảng Cộng-sản ở ta và Việt-Nam Quốc-dân-đảng có dính dáp gì với nhau không ?

Đảng cộng-sản nói rằng không

Nhắc lại hồi cuối năm 1929, tại tỉnh Ninh-bình, có khám-phá ra đảng một cái cơ-quan nông-dân kêu là « Dân Cày », và nhiều giấy tờ quan-hệ. Chánh là một đảng cộng-sản, do một người thiếu-niên là Nguyễn-v-Hoan làm lãnh-tụ. Các quan tỉnh Ninh-bình tra xét và bắt được nhiều người lắm.

Ngày 24 Janvier năm nay tòa án Ninh-bình đã xử vụ nầy, nhưng các phạm nhơn đều chống án, cho nên ngày 24 Mars mới rồi, tòa Thượng-thẩm Hanoi xử lại. Tin ấy bổn-báo đã nói rồi, lại có dịch nguyên-văn lời thẩm của quan chánh-án Baurens nữa.

Khi tòa hỏi, thủ-phạm là Nguyễn-v-Hoan, sang lập và lãnh tụ đảng cộng-sản ở Ninh-bình, hết sức binh-vực cho chủ-nghĩa cộng-sản. Hoan chịu nhận rằng năm 1927, có sang Tàu với Dương-Hạc-Đính. Hoan tỏ ý khen ngợi chủ-nghĩa cộng-sản, có mục-đích làm thế-giới cách-mạng, để giải-phóng cho hết thảy những người bị phải tư-bổn áp-chế. Vì Hoan hâm-mộ chủ-nghĩa cộng-sản như thế, cho nên mới về nước, lập đảng cộng-sản ở Ninh-bình.

Khi quan chánh tòa Baurens hỏi Hoan rằng : Hoan có nhận rằng người nào làm cộng-sản là người phạm tội không, thì Hoan trả lời một cách rất tự-nhiên :

— Bởi ngài làm việc cho các nhà tư-bổn, cho nên ngài bênh-vực họ. Những việc phản-đối người ngoại-quốc đã xảy ra, không phải là trách-nhiệm hoàn-toàn ở bọn cộng-sản. Tôi xin ngài đừng xét lầm cộng-sản do ở lời của những kẻ ngu dốt, không biết cộng-sản là gì. Bây giờ nhà nước làm sao cho tình hình kinh-tế và sanh-hoạt của những dân bị áp-chế, được khá hơn lên, thì tự-nhiên là hết việc phản-đối ngoại-quốc.

Về chuyện Hoan lấy tiền trợ-cấp của chánh-phủ Sô-Việt bên Nga, quan tòa hỏi thì Hoan nói :

— Nếu tôi làm cộng-sản, không phải chỉ có chủ ý lãnh tiền trợ-cấp của chánh-phủ Nga đâu, mà cốt là làm ích chung cho cả mọi người.

Quan tòa trách Hoan sao có bênh-vực chánh-phủ Sô-Việt bên Nga, thì Hoan đáp rằng :

— Tôi bênh-vực cho chánh-phủ Sô-Việt, vì chánh-phủ Sô-Việt là đại-biểu cho chủ-nghĩa cộng-sản ở thế-giới, chớ không có ý gì muốn lập ra chánh-phủ Sô-Việt ở Đông-dương nầy.

Còn nói đến việc bạo-động ở Yên-bay, thì Hoan cười và nói :

— Tôi thiệt không biết chi tới những việc mà anh em V.N.Q.D.D. đã làm, vì mục-đích của đảng ấy khác mục-đích của đảng tôi. Thật vậy, cộng-sản muốn làm cách-mạng cả thế-giới, chớ đảng V. N. Q. D. D chỉ có mục-đích giải-phóng cho một nước mà thôi.

Khi quan Chưởng-lý nói rằng đảng cộng-sản và V. N. Q. D. D. có dính dáp và hiệp-tác với nhau chẳng sai, vì sở mật-thám có chứng cớ phân-minh ; thì Hoan cãi lại hăng hái lắm, nói đảng cộng-sản không có dính dáp chi với V. N. Q. D. D. cả.

MỘT QUANG-CẢNH CỦ LAO GUYANE

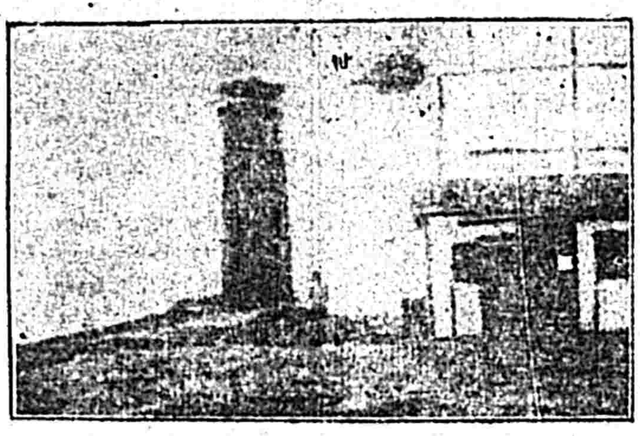

Hôm qua, bổn-báo đăng tin rằng có 1500 tù chẳng thân Annam, vừa quốc-sự, vừa thường tội, nay mai sẽ bị quải qua cù-lao Guyane. Hình trên đây là một quang-cảnh của cù lao ấy, chính là chỗ mà người trong chuyện « VÌ TÌNH NÊN NỢI » của bổn báo đương đăng đây, là Mestorino đã chết vì khí-hậu không tốt, và là chỗ mà 1500 người Annam sẽ qua.

Cù-lao nầy lính đinh ở giữa biển lớn, chỉ có cái Phòi mà độc-giả thấy trong hình, tức là cái chòi điện-tín, để giao-thông với thế-giới đất liền mà thôi.

Chuyện..... thị phi.

Quan Thống-đốc ngài biết trước

Chắc ai cũng đã được đọc tờ thông-tư của quan Thống-đốc gởi cho các quan Tham-biện các tỉnh, triển kỳ đóng thuế năm nay tới cuối tháng Juin.

Trước ngày ấy, nghĩa là từ bây giờ đến 1er Juillet, không ai được xét bắt những người chưa đóng thuế ở các nơi.

Nhưng không biết tờ thông-tư của ngài gởi đi hồi nào mà các miền lương-thôn mới cách vài ngày đây đâu còn bị người ta vét giấy gớp quá.

Tra tra, hỏi hỏi, bắt bắt, giam giam, khổ lòng người ta quá, mất mảng mất, dân sự nghèo, mà thuế vẫn thì theo bên gót.

Vì thế mà xảy ra sự dân ở Cao-lãnh và ở Chợ-mới kéo nhau đến đình quan quận xin triển kỳ thuế lại là 2 tháng.

Ta làm sao ? Kỳ hạn trả thuế của quan Thống-đốc cho, với kỳ hạn của dân xin triển, sao mà nó ăn rập nhau quá !

Bây giờ mới đầu tháng Mai, mà quan Thống-đốc ngài cho triển lại đến 30 Juin có phải là hai tháng không ? Ngài đã triển cho hai tháng mà dân lại cũng chỉ xin triển có 2 tháng, có phải là ta không ?

Có người làm mát lành, nói cách bênh vầng : Dân dại, xin làm chi, quan trên đã cho trước, không xin người ta cũng cho.

— Quan trên cho trước rồi, sao ở các hương thôn, ở các châu thành, người ta vẫn còn bắt những người chưa đóng thuế ?

— Đó là tại mấy chú lính, mấy chức việc làng muốn lập công.

— Còn quan Tham-biện làm chi mà không quở lính, phạt làng để trái mạng lính quan Thống-đốc ; luật pháp nhà nước khu nào cũng tôn nghiêm, mà bổn phận của người dưới là phải phục tùng mạng-lịnh người trên, nếu xã-hội mà không thế ấy, thì còn gì là trật tự.

Mà thôi đẹp hết lý lẽ lại, đừng nói nữa, ta hãy nhận rằng : Tờ thông-tư của quan Thống-đốc và việc dân xin đều là hay cả đó. Vì xin đều quan Thống-đốc đi cho, dân có lỗ gì, mà lại càng làm rõ tài tiên-kiến của ngài nữa.

— Ừ hay thật, nhưng mấy người bị bắt kia rồi sao ?

— Không sao cả, họ sẽ được thả ra bây giờ.

— Sao anh biết ?

— Thời họ xin đều ngài đã cho, còn bắt tội họ làm sao.

— Chắc không ?

— Chắc mà, tôi nói nếu tờ thông-tư kia mà ra trước ngày dân xin, thì không có chuyện gì hết.

NAM-CHÚC

Văn-đàn tiêu-tức

Bổn-báo mới tiếp được ông Yên-Sơn gởi tặng hai cuốn sách nầy :

Phép Bút-toán nhà buôn.

Cuốn nầy viết bằng chữ Pháp, dạy cách thức làm sổ sách buôn bán. Ở dưới lại có phụ thêm một bổn tuồng mới, tựa là *Thử lòng con thảo.*

Đa mang thêm tội.

Tác hơn tiểu-thuyết, mỗi cuốn $25

***

Đuốc Nhà Nam xin cảm tạ tác-giả.

Máu chảy khắp nơi

Ở Vinh, còn thêm 20 người chết 20 người bị thương nữa

Hôm qua, bổn-báo đã đăng rằng bữa 1er Mai, ở tỉnh Vinh, chẳng những có việc xảy ra ở Bến-thủy, rồi có 5 người chết và 14 người bị thương mà thôi, cũng ngày ấy, dân hai làng về tổng Cát-Ngàm, kéo nhau tới cướp phá một cái đồn-điền ở làng Yên-lạc, lại cướp luôn một cái chợ và nhiều nhà giàu ở quanh miền đó nữa.

Trong khi bọn bạo-động cướp phá như vậy, có giết bốn người dân làng đã phản-kháng họ.

Quan Công-sứ Vinh nay tin, thì lập tức cho một viên giám-binh đem lính về đàn-áp.

Chỗ xảy ra việc bạo-động nầy cách xa tỉnh thành, cho nên trên tỉnh hay tin có trễ. Khi hay tin cho lính về tới nơi, là bữa 5 Mai, bọn bạo-động cũng vẫn còn tụ-hội làm dữ.

Họ thấy lính về, cũng không sợ gì hết, lại còn xông tới muốn xung đột với lính ; lính phải chĩa súng bắn. Bọn bạo-động chết hết 20 người và 20 người bị thương. Dư đảng bỏ chạy hết. Lính có bắt được nhiều người, giải về tỉnh để tra xét.

KHO SẬP Ở KHÁNH-HỘI

Người gát bị bịnh mười sáu cái xe hơi bị hư

Chiều hôm kia trời mưa to, ở Khánh-hội, nơi bên mặt sông, hãng S. C. A. M. A. có làm một cái kho tạm để xe hơi bên Tây mới lại. Cái kho nầy chỉ ba vách tường và trên nóc lợp thiếc sơ-sịa.

Có lẽ vì mưa to quá, nước tràn vỡ vách tường, làm cho một tấm vách sập, kéo luôn cả cái nóc thiếc và vách tường kia.

Cái sường sắt nhà nầy ngã đập lên đống gạch, đè 90 cái xe để nơi kho ấy.

Anh chà gát-đang lúc ấy ở lối đó nên cũng bị đè. Bình tình coi ra nặng lắm, miệng thì khạc ra máu, mình thì đau rêm hết cả, nên người ta đã chở vô nhà thương rồi. Sau khi bớt sơ sài thì chở liền vô nhà thương Chợ-Rẫy ở Cholon để dưỡng bịnh.

Thầy thuốc khám thương tích nói rằng bịnh không lấy gì làm lo, vì chỉ bị thương sơ-sịa ở ngoài.

Sáu cái xe hơi và nhiều máy cây bị đè hư hết, không thể xài được nữa, mười cái xe bị hư nhiều. Hư hao phỏng chừng 15 ngàn bạc.

Trong một tháng nửa thì lãnh « SÔNG HƯƠNG » sẽ ra đời, làm bằng tơ của con tằm vàng, ăn lá dâu nhú. — Tốt hơn lãnh Tàu.

AU TISSEUR

82, Boulevard Bonnard, 82 — Saigon

Nói thêm về chuyện gờ đường xe-lửa ở Tourane

Chuyện gờ đường rầy xe-lửa ở Tourane vừa xảy ra thì bổn-báo đã tin cho chư độc-giả hay rồi. Hôm nay được tin thêm, tưởng nên đăng tỏ, dâng hiến chư độc-giả.

Người Tây ở đây họ vừa hay tin nầy thì họ lấy làm cảm động lắm. Họ cho cái cách phá hoại nầy là một cách mới có xảy ra ở thuộc-địa, có lẽ lần nầy là lần thứ nhất. Họ nói rằng nếu lấy lý mà xét thì kẻ toan mưu ám-sát kia cố ý làm hại cái toa xe khác, chớ không phải là cái xe đã bị họa rồi đó.

Nói thế, ta đã hiểu rằng họ muốn nói kẻ toan mưu làm hại kia cốt-ý là muốn làm hại vua Xiêm, tưởng rằng Xiêm-hoàng đi trong toa xe đó, nào dè cái kẻ kia bỡ thành ; Xiêm-hoàng vẫn thoát khỏi nạn, mà toa xe bộ hành kia phải làm nạn vậy. Sở điện tín A. R. T. P. có lẽ là vì lịnh trên nên không muốn cho thông tin nói rõ về vụ nầy, nhưng ta có thể biết được vụ ấy như vầy :

Đức vua Xiêm và Hoàng-hậu đi bằng xe-hơi, gặp giữa đường một đống sắt hình như dường rầy xe lửa. Vừa thấy như vậy, vua và bà hoàng hậu bảo ngừng xe lại, có cả quan Khâm-sứ Le Fol và các quan tùy giả cũng ngừng lại cả. Vua và bà hoàng đi xem xét từ nơi, hồi qua, bàn lại, còn các quan thì lo chụp lấy ảnh các nơi đã xảy ra việc mưu hại ấy.

Cái đầu máy và mấy toa xe sau đều bị hư nhiều, dùng không được nữa. Cái xe chở thơ có cả phòng của người xét giấy đều bị văng ra từ nơi. Hai toa xe hạng tư thì nát ngấu. Tình hình như vậy nhưng lạ sao không có người nào bị thương hết cả.

Coi kỹ ra thì chúng thảo ốc đường rầy mộ khúc dài đến 16 thước — mỗi bên tám thước — đã bắt ngang đường rầy đều bị gở hết.

Chỗ khúc đường rầy ấy, sở xe lửa có rải cát, lúc xảy ra nạn ấy thì xe chạy đến sáu chục cây số một giờ, nên chi người coi máy vừa thấy sự nguy đã đến, muốn hãm máy lại, nhưng đã trễ rồi. Cái toa xe lủi dưới cát và nằm nghiêng một bên. Hai toa xe hạng tư thì dụng cái toa xe chở thơ từ rất mạnh. Người coi máy hết sức siết thắng lại nên hai toa xe chót, một toa hạng tư và một toa hạng nhứt, nhì, ba đều được còn nguyên.

Cứ theo như sự điều tra ra thì kẻ thủ phạm, có lẽ đến chục người, toan làm việc nầy hồi 4 giờ khuya bữa ấy. Chỗ đó cũng gần đường quản hạt số 1, còn 12 cây số nữa đến Tourane (đường Tourane đi Huế).

Chúng tôi có nghe rằng nhơn vụ nầy mà có chừng sáu chục người Tây ở Tourane đồng tình cùng hội cựu chiến-sĩ để phái người đến ra mắt quan Khâm-sứ Trung-kỳ. Quan Khâm-sứ có trả lời với hội cựu Chiến-sĩ rằng ngài hết lòng bài-trừ những việc phiến-loạn để giữ sự yên tịnh trong xứ.

Hỡi người Annam

Trình độ ta cao chỉ nhờ cậy lấy ta. Chúng ta nên đem mỗi người một cục đá mà xây dựng nền hậu vận nước nhà. Cục đá ấy gọi là *Sự làm việc, Việc kiệm cần, Câu đoàn-thể.*

VIỆT-NAM NGÂN HÀNG.

Các bạn độc-giả, có lòng yêu mến Đuốc Nhà Nam, nếu thấy tờ báo nầy có chỗ nào là thiếu sót, còn điều gì nên sửa sang, xin chỉ biểu cho, Đuốc Nhà Nam hoan-nghênh và cảm tạ lắm.

CHUYỆN THIỆT VỀ VỤ XIN ĐÌNH THUẾ Ở SAĐEC VÀ LONG-XUYÊN

DÉPOT LÉGAL
INDOCHINE
N° 5277

NGƯỜI HAI BÊN ĐƯỜNG CHO DÂN ĂN BÁNH — CHỆT CHO MẤY LỐ THUỐC JOB

MỘT BÀ GIÀ 60 TUỔI KHUYẾN KHÍCH NHIỀU LỢI

Hai việc dân chúng biểu-tình nầy, bổn báo đã thuật trong số báo bữa kia. Song những tin ấy chỉ mới là đại-khái mà thôi, chớ ở trong còn có nhiều chuyện vui vẻ và cảm-động lắm, ai cũng muốn biết.

Mới rồi, bạn độc giả yêu mến *Đuốc Nhà Nam* ở hai nơi ấy, kỹ-thuật việc đã xảy ra một cách rõ ràng, mà các báo khác chưa có, tức là những tin mà bổn báo đăng ở dưới đây.

TẠI LONG-XUYÊN

Nguyên tổng Phong-thạnh-Thượng về hạt Long-xuyên năm nay thất mùa hơn cả các nơi.

Dân-tình thật là khổ-sở, rất đỗi có nhiều nhà nghèo, mỗi ngày chỉ được ăn một bữa mà thôi. Sự ăn là cần kiếp hơn việc gì hết thảy, mà dân còn chưa được no, nói gì tới sự đóng thuế, thì sự lo tiền kiếm bạc là khó khăn thế nào, chẳng nói thì ai cũng biết tình-cảnh dân cấp-bách dường ấy, mà ngày 1er Mai là ngày khởi-sự xét giấy đến nơi, bởi vậy dân phải đi kêu nài xin đình thuế.

Lối 4 giờ sáng bữa 1er Mai, nơi con đường từ làng Bình-thành đến làng Tân-phú, nào là đờn ông đờn bà và con nít có trót ngàn người kéo nhau lũ lượt ra đi, rần rần rộ rộ, thật là náo nhiệt. Hỏi ra mới hay rằng anh em dân nghèo đến chầu Đốc-vàng-Hạ thuộc về làng Tân-phú là nơi quê hương của thầy Cai tổng Nguyễn-bửa-Căn, dâng cầu xin ngài gởi đơn đến quan trên xin đình thuế lại tháng chín, để cho anh em nghèo làm thuê làm mướn kiếm tiền mà đóng thuế cho nhà nước vì mùa màng năm nầy thất bát, phần giá lúa lại mất, nên không thể lo kịp.

Theo nghị-định của Chánh-phủ, mỗi năm từ ngày 1er Mai trở đi, thì lính và làng khởi sự bắt những kẻ chưa đóng thuế. Nếu cứ bắt thì anh em nghèo không thể gì yên-ổn làm ăn, cứ lo trốn tránh mãi thì tài gì kiếm tiền mà đóng thuế cho đặng.

Lúc anh em kéo đi thì dọc theo hai bên đường trước cửa mỗi nhà đều có 1 rổ bánh, nào là bánh tét, bánh bò, bắp, xôi vân vân. Đó là của mấy chị em nghèo có lòng hảo-tâm đem cho anh em nghèo ăn cho đỡ đói, vì đường đi rất xa.

Khi đến nhà thầy Cai thì đã 8 giờ sáng. Chắc thầy Cai hay tin trước cho nên cửa ngõ đều đóng chặt lại cả, nơi cửa thì có hai người đứng giữ, không cho dân vào. Nhưng anh em cứ việc xô cửa mà vào.

Lúc đó thầy Cai tổng mới bước ra hàng ba, nhà thầy có bao song-ly sắt chung quanh, không ai vào được, thầy nói rằng :

« Nầy các anh em chị em, ngày nay anh em đến đây yêu cầu tôi mà xin đình thuế lại tháng chín sẽ đóng, vậy thì anh em hãy trở về cứ việc lo làm ăn, rồi tôi đây sẽ dệ đơn đến quan trên mà xin giùm cho, chừng tôi nam bữa thì các anh em sẽ hay. Tôi thấy các anh em nghèo tôi thương lắm, chớ các anh em làm vầy có lẽ nào tôi lại điềm nhiên hay sao ? »

Các anh em nghèo nghe lời thầy Cai nói dịu ngọt như vậy, mà cũng chưa chịu về, cứ đứng trước sân thầy mà yêu cầu, xin thầy phải xuống trát cho mấy làng trong tổng đừng bắt bớ trong 5 ngày để cho anh em chờ trát của quan trên. Nhưng thầy không có quyền gì mà cho đặng. Vì sự đồng tâm, và kêu nài quá, nên buộc thầy phải cho anh em một cái giấy cầm đi đường cho khỏi lính và làng bắt bớ trong lúc trở về. Thầy lại cho một người đọc lớn lên, cho tất cả anh em nghe.

Khi đọc xong rồi, thì ôi thôi nào tiếng la ó, thôi nghe điếc tai dậy đất.

Lúc dân kêu nài đó, lại có nhiều người phụ-nữ đến trước mặt thầy Cai mà kêu nài giùm cho dân, lời lẽ rất là khẳng khái. Thứ nhứt là trong lúc đó có một bà già lối 60 tuổi, đem bánh cho anh em ăn và bà nói rằng :

« Nầy các em, các em đừng nệ chi cực khổ, mấy ngày cùng đừng nản chi, cứ lước tới yêu cầu kỳ cho được sẻ về, như bà đây, già cả lụm cụm, không nài cực khổ, thức khuya làm bánh cho các em ăn, nầy các em ôi ! bà thấy các em làm như vầy, bà mừng cho đến nỗi sa nước mắt. »

Đó là lời của bà già 60 mươi tuổi nói với các anh em nghèo.

Có một chú chệt, thấy anh em nghèo đứng trước sân thầy Cai, dang nắng, và không có giấy thuốc hút thì va động lòng, bèn đi mua mấy lố thuốc Job và mấy bao hộp quẹt, đến phân phát cho anh em nghèo dùng. Khi anh em đã được lời hứa của thầy Cai rồi ra về, coi bộ anh em rất vui mừng, đi về đường kẻ thì quảng nón, người thì phất khăn hò hét nghe rùm tai, thật là vui vẻ.

Trung-Tâm

(*Xin đọc tiếp qua trương sau*)

Xiêm-hoàng đã trở xé Vọng-Các

Xiêm-hoàng Xiêm-hậu viếng Đế-thiên Đế-thích rồi, đã trở về Nam-vang bữa thứ ba, hồi 6 giờ chiều.

Trước kia vua Cao-miên định nghinh-tiếp Xiêm-hoàng một cách rực rỡ lắm, song vì có cái nạn chẳng may đã xảy ra ở Kompong-Cham là bà nội-giả của Xiêm-hậu bị nạn xe hơi bỏ mạng, nên chi bao nhiêu điển-lễ định cử-hành, nay đều bãi đi hết.

Sáng bữa qua, Xiêm-hoàng cùng đi với Khâm-sứ Lavil, tới thăm vua Cao-miên. Hai ngài nói chuyện với nhau chừng nửa giờ rồi Xiêm-hoàng từ-biệt.

Buổi sáng, ngài ăn cơm rồi lên đường, ngự-giá đường bộ qua Battambang để trở về Xiêm.

Vì sao bà tuỳ-giả của Xiêm-hậu bị chết ?

Cứ theo như tin đã tra xét ra, thì bữa đó xe của bà Manopokarana đụng vào cột dây thép bên đường, cột dây thép ngã trúng đầu bà, nên bà chết liền.

Đó là theo lời của những người tùy tùng vua Xiêm bữa đó, thuật lại như vậy, chớ người sửa-phơ cái xe rũi ro bữa ấy, còn bị bịnh nặng, chưa nói gì được hết. Chờ anh nầy mạnh mới biết rõ được.

Trương thứ 3 :
CÁC TIN THÊ-THẢO
Trương thứ 4 :
VÌ TÌNH NÊN NỢI

TÌNH HÌNH LÚC THÁNH GANDHI BỊ BẮT RA THE NÀO ?

Lúc ngài đương ngủ...

Thánh Gandhi bị bắt đêm bữa 5 Mai tại Jalalpour. Ngài cùng đồ-đệ ở trong một làng kia ; xung quanh chỗ ngài ở, người ta thắp đuốc.

Gần nửa đêm, ngài đương nằm ngủ, thì cảnh-sát-trưởng người Hồng-mao và một vị quan tòa ở chỗ đó, cùng nhiều lính cảnh-sát tới. Ngài mở mắt ra và nói cách tự-nhiên rằng :

— Các ông tới bắt tôi ?

Bọn kia nói :

— Thưa vâng, chúng tôi có lịnh truyền bắt ngài.

Thánh Gandhi không nói gì nữa ; ngài đứng dậy làm phép theo tôn-giáo rồi theo những người kia. Ngài từ biệt những đồ-đệ của ngài, khuyên họ cứ việc can-đảm mà làm việc nước. Nói vậy rồi ngài theo bọn lính mà đi, chớ không xảy ra chuyện gì hết ; lính tới lúc đó đông, vì họ đề-phòng nếu đồ-đệ của ngài có phản-kháng thì họ chống-cự lại.

Cả thành-phố Bombay đều để tang

Sáng hôm sau, tin thánh Gandhi bị bắt truyền đi khắp thành phố, thì hết thảy các cửa tiệm mua bán của người Ấn-độ theo Phật-giáo và phần nhiều các tiệm của người theo Hồi-giáo đều đóng cửa lại, để tỏ ý để tang, vì thánh Gandhi bị bắt. Mọi việc giao-thông mua bán đều ngưng lại hết.

Họ lại làm cuộc biểu tình, có 10 muôn người dự, nghe bà Naida là học trò thánh Gandhi diễn thuyết.

Lính cảnh-sát Hồng-mao sợ xảy ra việc rối loạn, cho nên họ ra lịnh giới-nghiêm, bao nhiêu chỗ hiểm-yếu đều có lính bồng súng phòng-thủ.

Thánh vào ngục

Người ta dẫn ngài vào ngục Bowli gần Bombay thì nghỉ lại, rồi lại đem ngài đi xe lửa, có lính đi hộ-vệ rất đông, về giam trong ngục Yeroda ở Poona. Chánh-phủ ra lịnh cho các người trong ngục, phải biệt đãi ngài một cách rất cung-kính tử-tế. Người ta để ngài ở trong một phòng có đủ mọi đồ cần dùng và Chánh-phủ lại để cho ngài một số tiền đặng mua đồ ăn ở ngoài đem vào, tùy theo ý ngài.

Ngài không bị đem ra tòa xử gì hết

Chánh-phủ Hồng-mao thấy thánh Gandhi được tự-do hành-động ở ngoài, thì tình-hình Ấn-độ càng ngày càng lối-rối, bởi vậy họ cầm ngài lại, cho tới lúc nào yên việc thì thả ngài ra, chớ không phải bắt ngài đặng đem ra tòa hỏi về tội làm rối cuộc trị-an gì hết.

Các báo bên Luân-đôn nói rằng chánh-phủ Hồng-mao thi-hành mạng lịnh năm 1827 về các quốc-sự-phạm nên chi mới bắt thánh Gandhi.

M. XƯỜNG ĐƯỢC TRÚNG TUYỂN

Cuộc bỏ thăm lựa một viên chiến-tướng đá banh có đủ tư cách hơn hết thì M. Trần-hữu-Tường dit Xường (tục gọi Triệu-Tử) được 787 lá thăm nên được trúng tuyển.

Xin nhắc lại rằng hôm trước ông Hội-trưởng T. C. T. T. A. cũng có ban cho Xường một cái mề-đay mà chính tay quan Toàn-quyền Pasquier lại gắn mề-đay ấy.

Vinh diệu thay !

ĐÁ-BANH

Kỹ thuật trận Victoria và Cantho

Số báo hôm qua chúng tôi đã đăng tin cuộc đá banh tại Cantho, Victoria và Cantho huề nhau, mỗi hội ăn 2 bàn. Nay tiếp được bài kỹ thuật của một vị đọc báo gởi lên, chúng tôi xin đăng ra sau cống hiến chư độc giả :

***

Mấy ngày rày ai là người ham mộ thể-thao ở Cantho cũng đều để ý trông mong cho mau đến ngày chúa nhựt đặng có xem một trận đấu cầu kịch liệt là « Victoria » với « Cantho ».

Nhưng mà than ôi ! Chúa nhựt đã đến mà trời lại bày điềm chẳng vui, u-ám hầm-hừ rồi lại còn rỉ-rả giọt mưa. Thấy thế ai cũng tưởng rằng sự kịch liệt kia đổi ra buồn bã. Nhưng chẳng dè cái tưởng ấy lại lầm lạc. Rồi nghĩ suy chắc có lẽ trời cũng chiều theo ý người, nên rỉ rả một đôi hồi rồi đành giữ bằng hột mưa. Nên ai ai cũng đều vui mừng hớn hở, mà nhứt là chắc có lẽ mấy anh chiến tướng toại lòng đẹp dạ hơn hết, là đặng cái khoản trời mát mẻ, chắc sao cũng ít mệt.

Giờ đã đến M. Điệu ra lịnh thì thấy chiến tướng hai bên kéo ra sắp hàng ngũ như vầy :

Cantho

Muôn
Quí Sự
Sấm Nguơn Poui
Trim Tiền Kim Mười Hai

Victoria

Chi
Báu Khiêm
X Fire Xường
Liễu Phước Sanh Bông Tiên

Hai bên khán giả đương để mắt chăm nom ngó vào mấy anh chiến tướng, bỗng nghe một tiếng «hoét» thì thấy hai bên quyết lo tranh tài cao thấp.

Chẳng mấy phút đồng hồ mà Victoria xâm lấn rất dữ dội. Kế phút chót phải thua một bàn do Bông đá vào V. 1 – C. 0.

Đem banh lên đá lại, lúc bây giờ Cantho ráng sức lo gỡ lại nên cũng có mới công-kích lại, nhưng mà nhiều lần đem banh xuống bị Báu với Khiêm cản lấy đem lên hết. Nhiều phen quyết gỡ mà gỡ chẳng đặng, nên Kim ta mới dòa quyết gỡ mới nghe, ráng hết sức binh sanh, tả xông hữu đục. Thời may Mười đặng banh của Poui đưa lên, liền móc giao cho Kim nhằm phía bên trái, Kim khó thể chận lại, nên phải móc luôn vào thành Victoria. Chí ơ hờ chẳng dè nên phải chịu thua lại một bàn V.1–C.1.

Cantho đã gỡ đặng rồi nên hừng chí làm dữ đặng kiếm ăn thêm. Trái banh lúc bây giờ lên xuống 2 bên thường. Nhưng tiếc thay có nhiều lần thấy Victoria phải thua, mà bị Trim đá bậy ra ngoài nên ăn chẳng đặng. Kế lại hụt Victoria ăn thêm một bàn nữa do Tiên ngoài góc đá vào nhầu ngay cửa thành Cantho, Muôn nhảy lên đánh ra, chẳng dè bị Bông với Sanh nhảy tới cản, Muôn phải té nên trái banh lọt vô cửa thành.

Victoria 2 Cantho 1

Đem banh lên đá lại chẳng dầy mấy phút kế đến giờ giải lao.

Vào đá lại Cantho công kích rất dữ dội, trái banh cứ xẫn quẫn bên địa phận Victoria, nhưng mà mất ăn nhiều lần bị Trim hors-jeu. Kế phút chót Nguơn đặng banh quyết đem xuống đặng đá ngay vào cửa thành Victoria. Đá rất mạnh Trim đâu chạy tới thời may dụng đầu nên banh văng vào góc.

Victoria 2 Cantho 2

Từ đây đến mảng giờ trái banh cứ ở bên địa phận Victoria luôn luôn. Ai ai cũng chắc rằng Cantho còn phải ăn thêm nữa, nhưng mà bị Trim ta lập công đặng 1 bàn hừng chí cứ chạy hors-jeu hoài. Bởi thế nên đến mảng giờ chẳng ai ăn thêm nữa.

Bữa nay chiến tướng Cantho hay hơn hết là Nguơn, Kim, kế đó Mười, Sấm. Còn Hai, Poui, Qui, Tiền Muôn thì đều lo tròn phận sự, Sự kỳ nầy tiếng tâm chẳng có bao nhiêu, với phần chẳng có banh.

Còn bên Victoria hay hơn hết là Bông, Tiên, Khiêm Báu, còn bao nhiêu,thì cũng lo tròn phận sự chớ chẳng có một ai mà tệ.

Mấy anh chiến tướng Victoria coi bộ mệt nhiều là vì bị đi đường xa, và bị sân lạ nên khó thể trổ tài.

Hồ-ngọc-Vân

***

Năm 1929 ở bên Pháp có bao nhiêu hội thể-thao ?

Đồng-bào ta lâu nay chắc ai ai cũng hiểu ngầm trong trí rằng ở bên Pháp chắc có nhiều hội thể-thao, song nhiều là bao nhiêu thì chắc cũng không ai hiểu được; hoặc nhớ được cho rỏ.

Hiện thời ở trong nước ta, hội thể-thao tiếp tục nhau mà lập ra cũng nhiều, song đối với hội thể-thao ở các nước bên Âu-Mỹ, thì cũng còn xa như trời với vực. Vì cớ ấy mà tôi viết ra bài nầy để cho đồng-bào xem chơi và so sánh.

Mỗi năm hội Báo-chương thể-thao (*Syndicat de la Presse Sportive*) ở Paris có xuất bản một bản tổng-kê các hội thể-thao trong nước Pháp. Những hội nầy đều có « *khai-sanh* » hẳn hòi và cũng đã có đăng tên vào Quan-Báo (*Journal officiel*) nữa.

Số hội thể-thao ở bên Pháp, lập ra trong năm 1929 (nội có một năm 1929) cộng được tới 1.380 hội ; nhiều hơn năm 1928 chẳng bao nhiêu, vì năm 1928 cũng có đến 1.301 hội.

Cái sự tăng thêm không bao nhiêu đây, cũng có nhiều duyên cớ nó bắt buộc phải như vậy.

1° Bởi vì số sân tập thể-thao mỗi năm một ít lần ; 2° Bởi vì những tay chơi thể-thao mới mọc lên đã sẵn có hội củ gần bên mà nhập vào không cần chi phải lập thêm hội mới nữa.

Vì các cớ ấy mà năm 1929 chỉ hơn năm 1928 có 79hội, song cũng kể được là một sự tiến bộ vậy.

Trong số 1.380 hội thể-thao mới lập ra đây, có 327 hội chơi đủ các món thể-thao hết. Còn những hội chuyên riêng có một món thể-thao thì hội đá banh tròn là đứng đầu giấy, kế hội đá banh dài (Rugby) đứng thứ nhì. Hội tháo luyện gân cốt và đua xe máy cũng khá lắm, được 55 và 52 hội. Hội đánh trái lăn (tennis) được 32 hội, hội tập lội (natation) được 30, hội đánh gươm (escrime) được 12, hội đua ghe được 2, hội tập bắn được 171 hội tập thể thao theo phía vỏ biển được 56.

Đó, xem cái bản tổng-kê các hội thể-thao trong nước Pháp lập ra năm 1929 ta đã sợ chưa ?

Muốn bằng người tôi tưởng ít ra cũng ngàn năm sợ chưa theo kịp !

V. H.

Bá cáo việc riêng

Nàng Trần-thị-Lang, 35 tuổi, người ở Cao-lãnh tỉnh Sadec, cùng tôi gá nghĩa đã 8 năm trời, nhưng không có hòn thú. Tuy không có hòn thú mặc dầu, chớ tôi đối đáo tử tế, cũng tưởng trăm năm nối tóc, không, đã nó lại sanh tâm trắt nết, xài phá, làm rỗ gia cang tôi. Vậy kể từ ngày nay tôi không thể nhìn nhận nó làm vợ được nữa. Xin chỉ anh em lục-châu và cô bác hay, tôi không biết đến nợ nần hoặc sự chi về việc riêng của nó nữa.

HA-PHƯỚC-TƯỜNG
chủ nhà ngủ và chụp hình
SADEC

Chuyện thiệt về vụ xin đình thuế

TẠI CAO-LÃNH

Sáng mờ mờ ngày 3 Mai, dân nghèo ở những làng từ vàm Cái-sâu lên đến Kho-đầu, kéo nhau đi chật đường, chen chưn không lọt ; ước chừng trên một ngàn người chớ không kém. Anh em đã ra hẹn nhau và đã bị từ trước, cho nên bữa đó, trời chưa sáng mà đã tụ hội nhau, có một tiếng pháo đốt lên làm hiệu, rồi ai nấy rần rộ kéo đi, mục-đích là lên quận xin đình thuế hai tháng.

Đáng lẽ dân nghèo định làm bửa 1er Mai, cũng như bên Long-xuyên nhưng vì ông chủ quận hay tin-phỏng bị dữ lắm, nên chỉ anh em đình lại ngày 3 Mai mới kéo nhau đi.

Khi tới quận, dân chúng la ó vang trời dậy đất, xin quan chủ quận bẩm lên Chánh-phủ đình thuế lại cho dân hai tháng, mới có ngày giờ chạy tiền đóng thuế được, chớ hiện nay dân lo bửa ăn chưa xong, không có tiền nạp thuế nhà nước. Ông chủ quận, hôm ấy đã tiếp được lời thông-sức của quan Thống đốc ngày 1er Mai, đình thuế lại cho dân tới ngày 30 juin ; khi-sự ngày 1er juillet trở đi thì lính lằng mới có phép xét giấy, nên lúc bấy giờ ông nói với dân chúng rằng nhà nước đã cho dân đình thuế hai tháng theo như ý dân đã xin.

Lúc ông ở trong dinh quận mở cửa đi ra nói với dân như vầy, thì có hai người sơn-đầm hộ vệ hai bên, vì ông có ý sợ dân làm bậy, phạm tới tánh-mạng của ông chăng, nhưng kỳ thiệt dân làm cách hòa-bình yên tịnh hết sức, không nói một câu nào lỗ-mảng, không làm một chút gì bạo động hết.

Khi dân-chúng nghe lời ông chủ-quận, đã sắp rủ nhau giải-tán ai về nhà nấy, thì có một chuyện xảy ra.

Số là sáng sớm hôm ấy dân tụ lại ở làng Hoà-an, rồi mới ra đi, ông tuần-thành và ông chủ-quận hay tin, sai lằng ấy ngăn cản, nhưng ngăn cản không được. Dân-chúng cứ việc kéo nhau đi, toán trước toán sau, rất là rần rộ. Toán sau đi ngang qua làng Yên-bình, bị hương-quản lằng nầy tên là Khiết ra bắt lại bốn năm người dân mà trói và giam trong công-sở làng ấy.

Việc xảy ra ở hậu-đội, thì tiền đội không hay. Tới chừng dân nghe lời ông chủ-quận sắp, quay đầu ra về, thì nghe tin hương quản Khiết ở làng Yên-bình đã bắt trói bốn năm người, dân lại yêu-cầu ông chủ quận dỏi hương quản Khiết tới và thả cho mấy người kia ra. Ông chủ quận liền viết trát dỏi hương-quản Khiết. Hương-quản Khiết dích thân dẫn mấy người mà va đã bắt tới trước mặt ông chủ quận, khi đi qua chợ, dân-chúng lấy chổi đập lên đầu hương-quản và thoi vào mặt. Hương-quản sợ, chạy trốn mất. Còn mấy người dân đều được thả ra.

Bấy giờ dân mới giải tán.

Việc Vặt

ĐÁ CÓ BỊNH THIÊN THỜI, SỞ TUẦN-THÀNH VINHLONG PHẢI ĐỂ Ý

Năm nào cũng vậy, hễ bước qua mùa nóng nực nầy thì hay có bịnh trời (Choléra) mà hễ sanh bịnh ấy ra thì do nơi thiên thị nhiều hơn hết. Vì mấy nơi ấy đông người ở. Lại thường năm có châu-thành Vinhlong hay bị nhiều hơn hết. Mà chẳng biết sao sở tuần-thành không để ý đến.

Không biết mấy cậu lính ở Vinhlong mắc xem xét việc chi đâu, mà để cho cái chợ cá dơ dáy hôi thối một cách vô cùng, đến đỗi đi ngang qua đó phải bịt mũi.

Thường lộ hễ tang chợ rồi thì phải quét tước rửa rảy cho sạch sẽ, có đâu để cho đến trưa mà cũng còn thấy tinh những lá vảy-cá và cá chết sình, nằm theo đường mương tỉnh nghĩnh. Như vậy biểu châu-thành Vinhlong tránh cho khỏi bịnh dịch thì sao đặng ?

Đó là nói về mùa nắng, còn về mùa mưa đến đây, chắc rồi cũng như mọi năm, tại chợ bán lấy dầy dầy, trộn chung với vật dơ dầy ở chợ, còn hôi thối hơn nữa thế thì sao không khỏi dính vào đồ ăn.

Bịnh thiên-thời cũng vì đó mà sanh nhiều.

Xin sở tuần cảnh Vinhlong, muốn trừ bịnh cho dân thì xin hãy lo trừ sự dơ dáy ở chợ trước đã.

N. V. CHÍN

Thuốc phiện lên giá

Một người ghiền thất cổ trong tiệm hút

Thuốc phiện lên giá mỗi kilo 88 đồng chưa được mấy ngày, mà đã có một người ghiền tự tử rồi.

Người vô phước nầy tên là Nguyễn-văn-Cơ, 27 tuổi, quê quán ở Di-An, lâm bịnh ghiền đã lâu năm. Nguyễn-văn-Cơ nghèo khổ, mà lại gặp hồi thuốc lên giá, nghĩ vì không thể nào làm cho đủ tiền đặng hút, và lại mấy lúc nay,người hút chịu tại tiệm tên Diêu đã nhiều rồi. Bây giờ không biết tính kế nào cho trọn vẹn hơn là quyên sinh mà thôi. Nguyễn-văn-Cơ bèn đến tiệm hút, trước là giã từ Diêu, sau hút một bữa nữa cho đã nư rồi sẽ tự tử, nên còn bao nhiêu tiền mua hết thuốc mà hút.

Diêu thấy sao kỳ nầy Cơ hút nhiều mà lại trả tiền mặc thì thầm tưởng nay Cơ có nhiều tiền, có ý vui vì định có lẽ Cơ sẽ trả đủ mối nợ.

Khi Cơ hút rồi, nằm tại tiệm, vắt tay trên trán, mắt lim dim nghĩ ngợi đâu đâu một hồi lâu, rồi đứng dậy ra ngoài, đi kiếm dây rồi vào trong hè tiệm của Diêu mà treo mình lên thắt cổ chết. Trong tiệm không ai hay cả, cách sau chừng một giờ, có người trong tiệm ra, thấy có bình người tòn ten, tri hô lên và xách đèn ra rọi thì mới biết Nguyễn-văn-Cơ mới ở trong tiệm ra tự tử đó.

Báo làng đến lấy ăng kết, xét ra biết vì Nguyễn-văn-Cơ không tiền mua thuốc hút cho đã ghiền mà tự tử, nên không có việc gì trắc trở cả.

Lễ kỷ niệm Jeanne d'Arc

Tối ngày 10 Mai 1930

Cuộc cộ-đèn tối ngày 10 Mai nhóm tại đại lộ Norodom, từ đồn lính 11ème R. I. C. lên đến dinh Toàn quyền, sắp thứ tự như vầy : 1° Toán binh 2° đoàn xe hơi chở bọn nhạc mủ ở Cholon 3° Đoàn xe máy đốt đèn 4° Đoàn xe hơi chở bọn nhạc R. T. A. 5° Toán xe máy dầu có đốt đèn. 6° Đoàn xe hơi chở bọn nhạc 11mèneR.I.C.7. Đoàn xe hơi đốt đèn 8° Đoàn xe chở lính có đốt đèn. 9. Một toán lính.

9 giờ thì có cuộc cộ đèn đi đường : Norodom, Mac-Mahon, Lagrandière, Pellerin, Espagne, Catinat, Charner, Bonnard, phía bên hữu day mặt ngó vào nhà hát tây. Dọc đường ban ủy viên về cuộc lễ có đốt pháo, và cũng có lời nhờ các nhà buôn của người Pháp dọc theo hai bên đường, hễ có đi đến đâu thì đốt pháo đến đó giúp cho cuộc lễ nầy thêm vui.

ÔNG LỚN

Muốn làm ông lớn, xin hãy gởi hình nhỏ lại cho nhà Tha. - bình - Dương, trong ít bữa sẽ làm nên ông lớn hay bà lớn, muốn lớn bao nhiêu, do nơi Tarif dưới đây.

Hình rất khéo và có vẻ tinh thần in như người sống ngồi phía trước miệng day. Nước thuốc đa tươi mà đã 100 năm không phai, giá tiền lại rẻ hơn mọi nơi. xa khỏi trả tiền trước, xin hãy gởi cho :

Monsieur Đỗ-như-Dương (Họa-sĩ) Maison Thái-bình-Dương
47 Colonel Grimaud — SAIGON

TARIF (giá tiền)

KIỂU HÌNH	THƯỚC TẤC	MÀU HUYỀN	MÀU NÂU	CÁC MÀU	MÀU DẦU
Nửa người ;	0,30 X 0m40	noir	Sepia	couleur	Peinture à l'huile
— id —	030 X 0,60	4,$80	5,$70	6.$ o	7.$55
Nguyên người ;	050 X 0 60	7 20	8, 00	9. 5o	11.5o
— id.—	060 X 0,80	9 00	10.8o	12. 5o	15 oo
— id —	070 X 1,m00	15.00	18.oo	20. oo	24.oo
— id —	080 X 1m 20	20.00	24.oo	26. oo	32.oo
— id —	080 X 1m 20	25.00	30.oo	33. oo	39.5o

Lời rao cần kiếp

Kính cùng chư quí vị mua truyện xin lưu ý.

Những truyện sách Tàu dịch ra Quốc-Ngữ của nhà in tôi in ra, là do những ông Văn-sĩ ở Nam-kỳ có danh đã dịch ra, tưởng khi chư quí vị cũng rõ rồi, vì lại sao mà tôi bán truyện sách rẻ, trước là tôi nhờ ơn chư quí vị chiếu-cố đến tiệm tôi, nên tôi đã đứng vững trên đường thương-mãi hơn 30 năm rồi, thật tôi chẳng biết lấy chi mà đền ơn cho quí vị, nên tôi bán hạ giá như vậy cho chư quí vị dễ bề mua, trước là chư quí vị xem chơi giải muộn, sau cho em cháu coi gương tốt mà học đòi, việc xấu thì từ bỏ cũng là có ích.

Thuở nay, những kẻ đi bán đạo, họ nhờ ơn tôi bấy lâu mà no cơm ấm áo, kể thương mãi của họ càng ngày càng khoán trương ra, thì cũng nhờ nhà in tôi in ra mà đếm lại cho họ, nên họ muốn bán giá nào thì tự ý họ, nay họ đã chẳng biết ơn thì chớ, đã ăn trái lại muốn đào gốc đào rễ cho tận tuyệt, bởi vậy họ lấy những truyện của tôi đã in ra bấy lâu nay mà sửa lại hết, rồi họ mướn những người Bắc sửa lại cho họ, như bộ CHUNG-VÔ-DIỆM của tôi in bấy lâu nay là 658 trương, bây giờ họ sửa lại in có 401 trương, bớt hết 254 trương, bộ PHONG - KIẾM XUÂN-THU của tôi in ra 570 trương họ sửa còn có 348 trương bớt 222 trương, cùng nhiều thứ truyện khác họ cũng in ra làm theo kiểu đó.

Những kẻ ấy có ý làm như vậy cho ít tốn tiền in bán rẻ hơn tôi, họ có ý gạt chư quí vị lắm, nếu bớt hết như vậy thì còn gì bộ truyện, trong truyện sửa lại như vậy tiếng Bắc lộn với tiếng Nam, cho nên xin quí vị có mua truyện mà xem thì xin nài cho đặng tên của mấy ông THÂN-PHONG-SẮC, NGUYỄN-AN-KHƯƠNG và NGUYỄN-CHÁNH-SẮT là những tay dịch-thuật trứ danh ở Nam-kỳ nầy, thì mới khỏi lầm truyện sửa bậy bạ của những người dọc lợi, nếu giá giấy bên tây tôi mua đặng rẻ, thì tôi sẽ còn hạ giá xuống nữa.

Sau nầy xin chư quí vị phải lưu ý cho lắm, vì những người đi bán đạo là những người bán qua đường một lần họ đi bán hai ba tháng họ mới về, có nhiều cuốn sách nhà nước cấm mà họ mắc đi bán có coi Nhựt Trình đâu mà biết, cho nên họ bán càng, nếu chư quí vị không biết mà mua lầm, sau đỗ bể ra mình phải bị Tòa đòi lên đòi xuống thì mắc công lôi thôi lắm, chẳng muốn coi sách vở xin gởi thơ ngay cho tiệm tôi mà mua, sau có điều chi tôi xin bảo lãnh hết, vì nhà in tôi đã lập trên 30 năm rồi, buôn bán chắc chắn, giá lại rẻ hơn các nơi khác.

Nay kính

J. Nguyễn-văn-Việt et Fils
85, 87 Rue D'Ormay — Saigon.

NOTA.—Những truyện sách bây giờ tôi cậy ông NGUYỄN-CHÁNH-SẮT, giờ dư ông coi lại chỗ nào thiếu sót thì thêm vô cho đúng đắng chớ chẳng bớt ; vậy chư quí vị lưu ý đừng trưng mắc, vì của tôi in nhiều trương cho đủ theo truyện Tàu, xin chư quí vị xét lấy, lại trong lúc nầy ông Nguyễn-chánh-Sắt đương dịch bộ Tam-quốc lại cho tôi, ông dịch luôn những lời phê của Thánh-Thán-Tiên-Sanh có nhiều chỗ trớ trêu khúc khắc đáng tức cười lắm. Tôi lại mướn thợ thiện nghệ vẽ hình Tam-quốc thiệt khéo, tiền công thợ vẽ và tiền làm điền-bằng hơn trót ngàn ngoài ; tôi quyết in bộ Tam-quốc lại phen nầy cho thiệt hoàn toàn, tưởng khi chư quí độc-giả sẽ được vừa lòng và hoang nghinh lắm.

Bán đủ thuốc gia truyền
Trừ bịnh ghiền á-phiện

Mấy phương thuốc sau đây rất quí báu trong đời, của nhà Y-học có danh ở Bắc-kỳ, chánh gốc mấy đời lưu truyền, trị bịnh trăm ngàn người không sai một. Cho nên mỗi tháng tiếp được mấy trăm thơ các lĩnh gởi đến công nhận là THEN-DƯỢC, và không còn ai chàng nghe danh. Có bịnh trước hết xin dùng thuốc nầy, thì khỏi bị tiền mất tật còn.

Mỗi thứ làm ra hoàn, vỏ ve rất kỹ, uống dễ mà khỏi cữ kiện, không hại đường sanh dục, các thứ có toa riêng, chỉ cách uống rành rẽ.

1° THUỐC BỎ Á-PHIỆN *đại tài không hề phá chất nào, ăn ngon, ngủ khoẻ, đại-tiện mỗi ngày, làm việc nhiều không hề mỏi mệt, ai bỏ cũng được. Cứ tính hút mỗi ngày 1$00 thì tốn 6 ve đủ bỏ, 1 ve 70 hoàn giá 1$00.*

2° THUỐC DIỀU-KINH BẠCH-ĐÁI *thật hay, trong 5 ngày dứt bịnh, mà đường kinh nguyệt đúng kỳ, lợi đường sanh dục, một mảy xinh đẹp lạ thường, nặng 3-4 ve dứt tuyệt, 1 ve giá 1$20.*

3° THUỐC ĐAU LẬU, *Lậu mủ, lậu kê, lậu huyết, lâu năm thành chỉ, nặng uống 12 ve nhẹ 6 ve dứt tuyệt, mỗi ngày uống 1 ve, 1 ve giá 0$70.*

4° THUỐC DƯƠNG-MAI TIÊM-LA *lâu ngày nhập cốt, lở hay phá nhức mỏi cả thân mình, nặng 6-7 ve hết bịnh, mỗi ngày uống 1 ve, 1 ve giá 0$75.*

5° THUỐC THỬ-CĂNG *Tiêm-la và Dương-Mai, uống 2 ve, 1 ve giá 1$50.*

6° THUỐC BỘT *trị tiêm-la và các thứ ghẻ, lát, trong 24 giờ lành, 1 ve giá 0$80.*

7° THUỐC TỀ BỔ *cho người già cả, đau mới mạnh, làm việc nhiều lao tổn, đau bịnh hoa-liễu khi huyết kém, uống trong 1 tuần thì tráng kiện như xưa, 1 tề uống một tháng giá 15$00, nửa tề 8$00.*

THUỐC HO-LAO 0$50, THUỐC SIỄN 0$70, THUỐC HỒI NÁCH 0$50, *mỗi thứ dùng 2-3 ve hết bịnh.*

Qui ông mua thuốc, xin viết thơ nói rõ căn bịnh tôi gởi thuốc đến lập tức theo cách « Lãnh hóa giao ngân ».

Thơ và mandat để như vầy :

M. NGUYỄN-HÒA-LIÊN
224, rue Paul Blanchy, 224 -:- SAIGON

CHỚ LỘN ĐƯỜNG !

Ecole Centrale de Commerce
Đã dời về đường Vassoigne N° 47

Nhà lầu về phía tay trái sau chợ Tân-Định, rộng rãi mát mẻ, sạch sẽ, anh em học sanh hãy nhớ, chớ lộn đường.

Trường dạy những khoa nầy :

BÚT TOÁN, bậc nhứt — Dạy các trò từ lớp nhứt trở lên để ra làm aide-comptable. Học trong ba tháng thì thông thạo. Mỗi ngày từ 6 giờ đến 8 giờ tối.

Bậc nhì.— Dạy các trò đã học lớp 3e hay 4e année và học xong bậc nhứt hoặc mấy thầy làm aide-comptable các hãng để ra làm Comptable và Chef Comptable. Mỗi ngày học từ 8 giờ đến 10 giờ tối.

ĐÁNH MÁY VIẾT.— Dạy cả ngày, sáng từ 7 giờ tới 11 giờ, chiều từ 1 giờ tới 5 giờ

TIẾNG NGOẠI-QUỐC.— Chữ Anh (Anglais) và chữ Tàu Chinois).

Trường lãnh làm sổ sách các nhà buôn rất cẩn thận. Giáo-sư thiệt rành nghề. Ở xa viết thơ cho :

M. TRẦN-MẠNH-NHÂN
Directeur de l'Ecole Centrale de Commerce
47, Rue Vassoigne — SAIGON

Thuốc THIEN-THƠI của Pharmacie *NGUYEN-VAN-TRI* ở Mỹtho chế ra, đã cứu được nhiều người rồi. Nếu có *CULA* thiệt thoa tiếp thêm, đừng cho vọp bẻ, thì mười bịnh không trật một. Dámcamđoan.

HÃY DÙNG PHÂN TRO HIỆU "CON CÁ"

THÌ HUÊ LỢI TĂNG BỘI PHẦN

CUỘC THƯỞNG 300$

và trừ lại 5 phần trăm

Trong năm 1930 nầy, quí ngài có đắt may hay là may công ở bổn hiệu sẽ được trả lại 5 phần trăm. Nghĩa là 100$00 sẽ trả lại 5$00, 10$ sẽ trả lại 0$50 và quí ngài còn được dự cuộc thưởng 300$ nữa.

Chúng tôi làm 2 việc hao tốn lớn lắm là để đền ơn quí ngài đã chiếu cố đến bổn hiệu bấy lâu nay cho mới đăng phát đạt thành vượng như ngày nay. Vậy chúng tôi kính quí ngài lúc thừa lương đến tiệm cho biết bổn hiệu sản vô nhơn tiếp rước luôn luôn hay là quí ngài có cần dùng may đồ Tây và đồ Annam thì cũng có lãnh, nỉ, tussor và hàng lụa Langsa, Anglaise, Bombay đủ màu rất đẹp.

Còn như quí ngài ở xa muốn cần dùng may gấp xin kêu Telephone 982 hay là đánh giây thép Adr. Teleg. Augrandchic Saigon thì bổn hiệu may lập tức liền trong hai ngày sẽ được bán.

Cần dùng thêm 3 tại cửa thợ đã lão luyện khuy nút do nơi

Tiệm may : Augrandchic Xuân-Viên

44 Rue Amiral-Courbet, 44 SAIGON

Téléphone 982

TRƯỜNG HỌC « ĐÀO-THAO-VỸ

LỚP HỌC TỐI

1° Dạy bút toán nhà buôn do một vị giáo sư người Pháp, hiện làm « Expert-Comptable » tại các Tòa án Saigon và đã từng làm việc có trên 20 năm nay ở các hãng buôn lớn bên Pháp và Đông Pháp.

2° Dạy chữ Langsa và Toán pháp để thi vào trường Lục-lộ (Travaux publics) sở giây thép (Postes et Télégraphes) sở Thương Chính (Douanes et Régies) do một ông Giáo có bằng cấp Tú-tài Tây, một ông có bằng cấp Cao-đẳng Sư-phạm ở Hanoi chuyên dạy.

3° Dạy chữ Hán do một ông danh nho chuyên dạy rất mau biết.

Xin hỏi M. Đào-thao-Vỹ

tức là chủ tiệm CHÂN-THỤY

ở 108 đường Mac-Mahon Saigon

MỸ-THÀNH

GRAVURE-CORDONNERIE

83, Boulevard Charner

SAIGON

Chuyên nên khắc dấu đồng dấu cao-su, bằng đồng bằng đá cẩm thạch đủ kiểu.

Đóng giày tây giày ta theo kiểu kim-thời.

Bán các kiểu nón bằng liège và có thợ sửa nón.

Làm mau và tốt giá rẻ.

Kính cáo

BÁN RAO HÀNG

1 máy hát sơn thủy hiệu Sonata, hát đúng 3 mặt đĩa, trong nắp xi kẽn tốt đẹp phi thường, có phụ thêm 10 đĩa Pathé cải lương kim sắt và 10 đĩa Pathé cải lương kim xoàn, bảo lãnh chắc chắn, 1 máy hát và 20 đĩa toàn mới tinh hảo. *Giá thật rẻ 41$00.*

Máy Pathé sơn thủy giống kiểu trên hát 2 mặc đĩa, phụ thêm 20 đĩa Pathé kim sắt và kim xoàn. *Giá rất hạ 40.$00.*

Lãnh sửa máy hát và đồng-hồ. Bán đủ thứ đĩa hát và đồ phụ tùng, gởi cách lãnh hóa giao ngân.

Lê-văn-Tai

N° 82 Rue Georges Guynemer (chợ-cũ) Saigon

VIỆC THẾ GIỚI

MÃ-LAI

Động đất, 400 người chết

Rangoon, 7 Mai.— Theo tin hôm qua thì sái hãng, số người bị bỏ mạng vì nạn động đất không phải chỉ số mười người, thật ra đến 400 người chết và nhiều người bị thương lắm.

Hết thảy nhà cửa của thành phố đều bị hư, nhứt là phòng Hội-nghị và trường Perwou bị sập hư cả. Cái chợ bị cháy và nhà cửa ngoài thành phố cũng hư nhiều

ESPAGNE

Học-sanh trường đại-học nổi loạn

Madrid, 7 Mai.— (Arip) Trong khi học-sanh Y-khoa đại-học-đường ở Madrid xung đột với lính cảnh sát, lính phải dùng đến võ-lực, bắn vào đám học-sanh, 17 người bị thương nặng và 1 người bỏ mạng.

Trên nóc trường ấy học-sanh có treo ba cây cờ đỏ.

Chánh-phủ nhứt định đóng cửa trường ấy và dùng phương-pháp nghiêm-nhặt để giữ cuộc trị-an, cấm M. Doumaingo không cho diễn-thuyết và mời M. Unramuno về trường đại-học Salamanque.

ẤN-ĐỘ

Việc thương mải

Berlin, 7 Mai.— Tình hình thương mải của người Anh ở Ấn-độ rất là sa sút, mà nhứt là món hàng tơ lụa và vải.

Các sở dệt của người Pháp và Đức cũng bị ảnh hưởng, vì người Ấn-độ tẩy chay cả các hàng tơ lụa và vải ngoại-quốc chở đến bán.

Các cuộc xung đột

Delhi, 6 Mai.— Một đám biểu tình nhóm ở gần nhà ga, lính giải tán không được, nên phải chĩa súng bắn xả vào có nhiều người bị thương nặng.

Có nhiều cái xe hơi chở binh lính đi tuần cùng thành phố rất nghiêm nhặt.

Cũng có nhiều cuộc biểu tình khác bị lính giải tán cấm không cho nhóm lại được.

Các nhà ngân hàng và nhà buôn bán lớn đều còn đóng cửa.

Ở Lahore và Jullundhur cũng có nhiều cuộc xung đột. Hồi sớm mai nầy có một đám rất đông người đến thành phố rồi đánh ngã một cái xe hơi.

Trong các việc xung đột nầy có chừng 50 người bị thương, nặng, đều đã được vào nhà thương dưỡng bịnh.

NHỰT-BỔN

Động đất

Sydney 7Mai.—Sở thiên văn có cho tin hay rằng ở Nhựt-Bổn sẽ có một nạn động đất dữ dội, cách hướng bắc 8.152 cây số.

PHI-CHÂU

5 người chết; 16 người bị thương

Le Cap, 7 Mai.— Trong khi người bổn xứ xung đột với lính cảnh sát có năm người bỏ mạng và 16 người bị thương nặng.

Ông quan ba Barker, cầm đầu toán binh tuần cảnh Anh bị bọn cách mạng dùng búa chém nhiều thương rất nặng.

TRUNG-HOA

Cái không-khí phản Tưởng

Ngoài năm mươi mấy vị tuyên-điển phản Tưởng ra, còn không biết mấy tay quân-phiệt cũ cùng đồng thời nổi dậy.

Hôm trước đây Tôn-truyền-Phương từ Đại-liên qua Đông-tam-tỉnh, vâng mạng của Đoàn-kỳ-Thoại khuyên Trương-học-Lương hiệp sức với phái An-phước và phái Bắc-dương để giúp Phùng đánh Tưởng. Nghe đâu bọn Quế-hệ và Ngô-bội-Phu cũng đã thông thinh-khí với Diêm-tích-Sơn. Thế thì cái mạng-vận của chánh-phủ trung-ương lúc nầy thật là nguy khuẩn.

Uông-tinh-Vệ lên Bắc.

Ở Bắc-bình người ta mới công bố bức dây thép của Uông-tinh-Vệ trả lời cho Diêm-tích-Sơn. Đại ý Uông nói :

Cuộc đại chiến sắp tới đây các bạn đồng chí không ai là không hăm hở.

Tôi là một đứa ươn hèn, không ích gì cho thời cuộc, thế mà lại được Minh-công cho kêu đến, thật lấy làm hổ thẹn cho mình. Nay mai gì tôi sẽ thân đến yết kiến, còn như việc nước việc quân, đều nhờ Minh-công sắp đặt.

Xin đừng đợi tôi mà để lỡ lần cơ hội.

Tào-Côn nguyện bỏ hết của nhà ra giúp Ngô-bội-Phu

Vì có một phái Quốc-gia muốn tôn Ngô-bội-Phu lên làm chủ để ra thâu xếp thời cuộc, nhưng Ngô còn dùng dằng chưa quyết vì thế lực của Ngô bây giờ rất là kém thiếu.

Mới đây có người đến ra mắt Tào-Côn là cựu Tổng-thống Trung-hoa, xin Tào giúp cho quân phí. Tào nói : Nếu Ngô-Tử-Ngọc (tên chữ của Bội-Phu) mà chịu ra thì tôi nguyện bỏ nhà ra giúp. Thế thì Tào vẫn là một người tri-kỷ của Ngô.

Trương-học-Lương không chịu dự vào cuộc nội chiến nhưng mà sắm thêm khí giới thật nhiều

Trương-học-Lương đối với thời cuộc Trung-hoa bây giờ rất là quan hệ, dường như Trương có được cái thế-lực ngả về ai nấy hơn vậy.

Vì vậy nên hai bên Phùng và Tưởng đều phái người đến dụ Trương. Nhưng Trương cứ một mực nói rằng mình không chịu dính vào cuộc nội-chiến.

Nhưng nghe đâu mới đây Trương có mua thêm 20 chiếc máy bay, 2[illegible] khẩu súng cơ-quan, 40 khẩu súng cơ-thương, và 1500 bao thuốc đạn.

Sự ấy rất làm cho người ta chú-ý vì có người nghi rằng Trương để dùng cái thủ-đoạn Hiện-Hòa đâm cọp mà đối-đãi với thời cuộc Tàu.

Đội tiện-y của Tấn lén qua sông

Có tin đồn rằng : Vu-học-Trung là tướng của Trương-học-Lương có bắt được 7 tên linh-kín của Tấn (tức là tên của tỉnh Sơn-tây) Diêm gởi qua. Còn về miệt Nhiệt-hà cũng có linh-kín của Tấn trộm vào.

Hiện giờ Vu đã đem quân qua sông và tình cảnh chỗ ấy có vẻ nghiêm-trọng lắm. Vu lại điện về cho Trương hỏi cách đối phó với Tấn phải thế nào ?

Quân Tấn kéo qua sông bị tạc đạn của quân trung-ương

Có tin rằng : hôm 25 đại đội của Tấn quân kéo qua sông Huỳnh-hà để đi về ngả Khảo-thành, nhưng bị đội hàng-không của trung-ương ném vài 9 tạc-đạn xuống, chết hại rất nhiều. Nên đạo quân ấy đã tan đi chỗ khác.

Hôm 30 tây tháng tư năm 1930 số tiền của bá tánh gởi cho Việt-Nam Ngân-Hàng đặng $: 750.096.96 và người gởi đặng 1.417 vị. Công chuyện làm tới số bạc $: 1.121.353.03. Bữa 1er Juin 1930, Công-Ty nầy sẽ mở cửa một cái chi-điểm đầu tiên ở Vĩnh-Long, cai quản về tay ông Nguyễn-thới Bường.

GARAGE TỨ-HỮU

88, Legrand de la Liraye. 88

Dakao (Saigon)

Téléphone n° 970

Sửa các thứ máy

Đóng thùng xe — Sơn xe

Làm nệm xe

Hãng sửa các thứ máy và lãnh làm áo nệm, mui, sơn đủ cách thức theo về xe hơi. Thợ làm mau lẹ và chắc chắn, xin quí ông hà đến thử một lần sẽ rõ. Có viết thơ muốn hỏi đến chỉ, hoặc kêu giây thép thì chúng tôi sẵn lòng làm tùy ý các ngài.

Directeur du Garage Tứ-Hữu

Joseph Lê-ngọc-Cài

Giá Gạo

GIÁ LUÁ

tại Cholon ngày 7 mai 1930

Gocông	5. 90	Omon	5. 69
Bentre Batri	5. 90	Cairang	5. 70
Cai-Lay		Thot-Not	5. 70
Cai-Be		Longxuyên	5. 71
Vinhlong	5. 69	Châudoc trắng	5. 40
Bakê	5. 69	— Đỏ	5. 27
Can-Chong	5. 72	Tanchau	5. 25
Cang-Long	5. 71	Sadec trắng	5. 70
		— Đỏ	5. 52
Travinh	5. 72	CAOMIEN	
Bai-xau	5. 87	Battambang	5. 60
Bacliêu	5. 82	Banam	5. 55
Hachgia	5. 80	Soairieng	5. 55
PhuocLong	5. 80	Lúa đỏ	5. 20

Tấm	1-2	7. 40
Tấm	3-4	6. 90
Cám trắng		2 80
Cám lức		1. 60
Bao lúa đã dùng rồi		29. 00

LỜI DẶN QUANG-HỆ

Giá gạo muốn sụt giá, lúc không sụt, vì lúc Cholon ít lắm.

Những giá trên đây, bổn-báo lấy ngay tại Cholon mà đăng, song lời sự lên xuống hư thiệt thế nào, bổn-báo không dám bảo-lãnh, vì giá lúa gạo, nay rày mai khác, không nhứt định được. Xin các nhà buôn nên lưu ý xem xét và tự châm-chước lấy thì hơn.

Tin Tàu

TÀU TỚI

Ở Pháp lại :

Cap Tourane. . . 10 Mai

Lt. de la Tour. . . . 8 Mai

P. Benoit . . . . . 14 Mai

André Lebon . . . . 13 Mai

Ở Tàu và Nhựt qua :

Angers . . . . . 9 Mai

Ở Trung-Bắc-Kỳ vô :

Amboise. . . . . 12 Mai

Claude Chappe 11 Mai

TÀU ĐI

Sang Pháp :

Angers. . . . . 12 Mai

Amboise . . . . . 17 Mai

Ra Trung-Bắc-Kỳ :

Lt. de la Tour . . 12 Mai

Cap Tourane. . . . . 15 Mai

Sang Tàu và Nhựt :

P. Benoit. . . . . 16 Mai

Giá bạc

10 f. 00

Garage

Đào-Ngọc-Giục

166 rue de Louvain-:-Saigon.

Chuyên nghề đóng xe — sửa xe, sơn xe và may mui nệm hết thảy các thứ xe. Thợ đông, rành nghề ; làm rất kỹ lưỡng và lanh lẹ hơn các nơi nhiều. Xin đồng bào chiếu cố, chúng tôi sẽ làm được vừa lòng qui ngài luôn.

Xin các ngài lưu ý

Tại nhà hàng Đồng-Hương Lữ-quán tại ngoài mé biển ở Rachgia, của ông Dương-quang-Thinh, có lãnh giùm cho một ông quan cựu Langsa, thiện nghệ về việc điền thổ, và các văn tự kiện thưa. Còn nhà hàng thiệt là mát mẻ, giá rẻ hơn hết.

Làm việc phải không ăn tiền.

Việt-Nam Công-Ty bảo-hiểm xe hơi

Hội nặc danh số vốn 200.000 $

Hội quán ở số 54-56 đường Pellerin. — Saigon

Dây thép tắt: ASSURANA.

Dây thép nói : 748

1° Bảo kê xe giá rẻ hơn hết

2° Khi rủi ro bồi thường mau lắm

TISSAGE DE SOIERIES ET TEINTURERIE

Pierre LÊ-PHAT-VINH

Téléphone N° 467

SPECIALITES DE :

SATINS, PONGÉES DE CHINE ET TUSSORS

SOIERIES SPÉCIALES POUR LES FEMMES ANNAMITES

TIỂU THUYẾT CỦA ĐƯỐC-NHÀ-NAM SỐ 13

Người viết : VIÊN-HOÀNH

Sáu Hồ chồng mấy cây bài lại, lấy 4 tấm giấy bạc đậy lên, tài-phú Lầm hỏi :

— Cậu đánh mấy cây đó ?

— Mấy cây thấy kệ. Hễ trật thì nị ăn, còn trúng thì cứ việc chia đồng số bạc ra mỗi cây một phần đồng nào lẻ ngộ bỏ.

Sáu Hồ cũng tiếp nói :

— Cứ việc chia đồng ăn thua mà.

Tay con đánh rồi hết, tài-phú Lầm dạo hộp rồi xổ xe đỏ. Cậu hai hô trúng ! Sáu Hồ vừa lấy tay trái gải đít, vừa đưa tay mặt ra hất mấy tấm giấy « xăn » vừa nói :

— Dở bài nè !

Dở hết 4 cây bài thiệt có con xe đỏ ! Không biết tài-phú Lầm có ý nghi cậu hai đánh 3 cây, rồi sáu Hồ xuống thêm con xe đỏ hay sao mà lại liếc người tả hồ là anh ba Hớn. Ba Hớn vốn là tay cờ bạc sạch sẽ, biết cậu hai mà không biết sáu Hồ, tuy vậy anh ta cũng hồ nghi nên kêu sáu Hồ mà nói :

— Đâu cậu đưa bài cậu cho tôi coi.

— Chú nghi tôi xuống bài hay sao ? Tôi đánh giùm cho ông mấy chớ tôi có đánh cho tôi đâu ? Vả lại cái vừa khui hộp ổng đả hô trúng liền, chú không nghe hay sao ?

— Cậu cứ việc đưa bài cho tôi coi mà !

Sáu Hồ cười, trải 12 cây bài dưới chiếu, cây xe đỏ hẳy còn trơ trơ ở đó.

Tài-phú Lầm xỉa tiền ra chung, mặt buồn dàu dàu, cậu Hai thấy vậy, nói :

— Nị nghi cái đó cũng kỳ, nhưng thôi, từ đây ngộ cứ đánh một cây mà để cây bài nằm ngửa cho nị hẳy nữa.

Tài-phú Lầm coi bộ chịu nên nói :

— Cậu cứ việc đánh.

Từ ấy nhằn sau, mỗi phát cậu hai đánh 10 $, mà cứ đánh có một cây tướng đỏ mãi. Cậu thua luôn một giọt 3 phát hết 130$ ai ai cũng lấy làm kỳ nên ngó cậu mà cười chúm chím. Bây giờ cậu than nực, đứng dậy đi ra ngoài một chút rồi trở vô nằm trên ghế xích đu ở đàng xa, sòng ngó chừng lên tài-phú Lầm không nháy mắt.

Tài-phú Lầm xổ hai ba quận nữa, đến quận thứ tư anh ta đút hộp vô túi soạn bài, lại ngó lại ngó qua giáp vòng tay con, rồi lại liếc mắt ra ngoài hình như muốn kiếm coi cậu hai ở đâu vậy.

Rủi cho anh ta vừa liếc cậu hai, cậu hai lại giả đò không thấy không biết, nhưng đến chừng anh ta đem hộp ra ngoài, cậu lồm cồm ngồi dậy, móc một tấm giấy «xăn» lại đánh con tướng đỏ 100$ nữa. Trong sòng cu-di thấy vậy lại cười, nhưng có ba bốn tay cờ bạc sành họ lại rủng rủng đánh theo tướng đỏ hết.

Cậu bếp Mi hỏi :

— Mà phát ấy phải xổ tướng đỏ hôn ?

— Vậy chớ con gì mà không phải ?

Tài-phú Lầm vì vô ý một chút xiếu mà hết tiền, thiếu cậu hai hết vài trăm bạc !

— Cái phát đó nó mắc kế cậu hai đã đánh, còn hồi trúng con xe đỏ có phải thiệt cậu hai đánh trúng hay không ?

— Đánh trật, nhưng nhờ sáu Hồ xuống bài chớ.

— Vậy sao lúc cái vừa khui hộp cậu đả hô trúng rồi ?

— Phát nào cậu cũng hô trúng hết thảy ! Nhưng hô trúng mà không có lấy ba-ton khiêu đít sáu Hồ thì trúng thiệt, bằng hô « *trúng* » mà khiêu thì sáu Hồ phải lòn tay ra sau cho cậu đưa cây bài, để rủi người ta nghi người ta dòi coi bài thì anh ta còn đủ bộ.

— Mưu ấy hay thiệt !

— Bởi vậy cậu mới dám nói dầu ông Trời xổ cậu cũng trúng. Có đều ông Trời lanh thì cậu trúng 1 phát, bằng ông Trời lơ-mơ thì cậu vét sạch túi !

Đánh cách đó trúng một phát cũng đủ xinh vinh, chớ cần chi trúng nhiều !

— Mà chẳng phải một thứ cu-di, trong điệu cờ bạc bất cầu là thứ gì cậu cũng lận lường người ta được hết thảy.

Tôi và cậu bếp Mi vừa ăn uống vừa nói chuyện đến đây trời cũng đã khuya lắm. Ăn uống xong cậu bếp dợm móc tiền ra trả, tôi cản lại rồi tôi trả thế. Chị sáu Giàu lấn bát gánh nem, trong bụng mừng thầm, quảy quả gánh đi, cậu bếp cũng bắt tay từ giã tôi rồi thót lên xe đạp riết. Tôi đứng ngó theo đến khi hai người đi khuất bóng mới kêu bồi mở cửa lên phòng.

Khi vào phòng, tôi mở gói đồ nữ trang của cô Huyện Ti ra coi, coi xong lại bỏ vào hoa-li mà cất rồi thay đồ đi tắm. Tắm xong trở vào phòng, vặn đèn lu ng n, lên giường nằm suy nghĩ công việc của tôi làm trong đêm nay mà tức cười. Có ai làm việc gì trong một đêm mà tế bạc ngán như tôi đâu !...

Còn nữa

VỤ ÁN THÂM-THƯƠNG

VÌ TÌNH NÊN NỖI

CHUYỆN MESTORINO VÌ VỢ MÀ GIẾT NGƯỜI

(Tiếp theo)

Lúc bấy giờ cửa phòng Mestorino mở ra, Suzanne vừa bước vào vừa la :

— Trời ôi ! Charles !

Charles là tên tục của chàng Mestorino.

Nàng và thợ làm ở phòng bên nghe bên phòng Mestorino có chuyện, nàng hiện chạy qua, thợ cũng ào tới. Suzanne đứng ngay giữa cửa, dang hai tay ra, cản đường, không cho thợ vào.

Mestorino ngành cổ lại nhìn mặt vợ của chàng coi hiền sắc. Chàng nói :

— Để đó tao ! Để đó ! Nó là thằng ăn cướp.

Rồi đó mọi người dồn ào vào một lượt.

Bọn thợ, mỗi người tới mở cửa. Có người khuyên Mestorino :

— Ông chớ đánh [illegible] lính cảnh-sát tới điều tra nó đó.

Mestorino nói một cách [illegible]

— Không, để đó tôi [illegible] bây đừng chọc khách gì hết.

Truphème [illegible] ?

— Anh ôi, anh đừng [illegible] nghiệp. Có ai nào [illegible] chỉ vì cớ [illegible] muốn quan tiền [illegible] có gì trong mình, anh cứ việc [illegible] hết, nhưng [illegible] cho tôi, đừng [illegible] tôi làm gì.

Truphème vòng vay và [illegible] Mestorino lấy [illegible] lần, thét vào mặt của Truphème đâm dia những mồm.

Trong lúc hấp hối [illegible] Truphème còn ngó thấy [illegible] có cái mặt xinh xắn, cũng mặt [illegible] mình mà ngó. Ấy là nàng Suzanne muốn ngó thử coi Truphème [illegible] chưa ? Truphème còn hơi thở [illegible] nói nho nhỏ trong cuống họng :

— Suzanne ôi ! Quả cũng có một người em gái trương tuổi như em. Tội nghiệp lắm !

Suzanne quỉ gối xuống, làm như cầu nguyện cho người tạ thế, nàng nghe Truphème nói câu kia, nhưng nàng không cục cưa gì hết, tỉnh như không lấy câu ấy làm cảm động vậy. Truphème đã hết thở rồi. Bây giờ Mestorino mới đứng dậy, bộ mặt hầm hừ. Còn nam anh thợ, đều là con nhà tử-tế, lúc đó mục-kích chuyện thế-thảm nầy, để cho một người giết một người, mà không cản ngăn, cản trở, cứu giúp hay là xót thương gì cả, lạ thay !

Mestorino còn nói gượng rằng :

— Thằng đó, nó chết là đáng tội lắm. Tao dặn tụi bây nghe, đừng có xảy ra chuyện gì, tụi bây cũng phải làm thinh, không được hé răng chi hết. Không được nói những chuyện mà tụi bây vừa mới chứng kiến đây, nghe hôn ?

Rồi ai nấy đến ra hết, ai nấy đều có ý bản khoản trong lòng.

Còn mình Mestorino ở trong phòng với Suzanne. Chàng nói dịu dàng :

— Còn em nữa, em cũng đi ra đi. Có lẽ chiều nay qua cần dùng tới em.

Suzanne bước ra.

Cách sau một phút, Mestorino mở cửa, kêu lớn tiếng :

— Ai đi mua đồ cho ta an đây ? Mua đồi heomuối, mua đồi và rượu chát.

Muốn phi tang

Đến 6 giờ rưỡi tối, Suzanne ở trong phòng bước ra, ngó chừng [illegible] lầu xuống, rồi day lại nói với Mestorino :

— Đi, không có ai hết rồi.

Mestorino đi ra, trên lưng quảy một cái bao thiệt lớn mà dài, ngoài gói bằng cái mền, xung quanh cột dây chằng chịt. Ấy là tử-thi của Truphème đó. Mestorino quẩy cái bao ấy coi bộ nặng nề. Suzanne [illegible] trước, vừa đi vừa ngó chừng.

Khi xuống tới đến đất, thì Suzanne chạy vào nhà mụ gác cổng, [illegible] phòng mình cho mụ [illegible] nói chuyện bà tập mấy câu. [illegible] chuyện lung [illegible] người giữ đồng để vô tới chạy ngoài đường. Trong lúc ấy, tên M[illegible] quẩy tử thi, lẩn ra cửa [illegible] người gác không hay biết, biết chỉ hết. Ngoài đường lúc đó cũng chẳng có ai, chỉ có cái xe hơi của chàng đậu sẵn ở lề đường. Chàng bỏ cái bao vào trong xe, Suzanne theo 12, leo lên xe ngồi bên Mestorino. Rồi Mestorino vặn máy chạy.

Hồi ra rồi đi về La Varenne tức là nơi của vợ Mestorino là Germaine, cũng tức là chỉ ruột của Suzanne ở đó. Germaine thật tình không biết việc gì hết ; vả lại Mestorino và Suzanne đến gần nhậu, [illegible] ra ngoài ngõ. Cả ba người cùng ngồi an cơm tối với nhau, chuyện vãn như thường. Bữa đó, Germaine có ý nghe chồng vừa ngủ vừa thở ra hơi.

Năm giờ sáng, Mestorino thức dậy, leo lên xe hơi chạy về phía Lagny.

Cách một giờ sau, dân ở làng đó thấy trong cái hố, có một xác người, ai bỏ đó lại, đổ vào lốn thùng dầu sang mới đốt, cháy tiêu ra tro, ấy là xác của Truphème vậy.

(Còn nữa)

ASSURANCE OVERSEA

N° 72 rue Pellerin — SAIGON

Téléphone : N° 988

BẢO KÊ { Xe hơi / Nhơn mạng / Nhà cửa vân vân

Quản-lý : Jacques LE-VĂN-ĐỨC và J. NGUYỄN-TRUNG-VINH

Bá cáo việc riêng

Tôi có một đứa con tên Nguyễn-văn-Công kêu Tư, 18 tuổi, không nghe lời cha mẹ nó, nên đi hoang, vậy có lời bá cáo nầy, nếu ai có cho nó vay mượn tiền bạc cùng là nó trộm cắp món chi, thì tôi chẳng biết những việc nó làm đó.

NGUYỄN-VĂN-THÀNH

Secrétaire principal des Douanes et Régies. — Cholon.

AUTO-ÉCOLE DAKAO

TRƯỜNG DẠY CẦM BÁNH XE HƠI

Huỳnh-văn-Lợi đã Ba-Thương

Propriétaire N° 6 Rue de d'Ariès (Đầu-hồi Saigon)

Trường lập ra đã trên 10 năm — Rất được lòng đồng bào hoan nghênh — Dạy cầm bánh đủ các thứ xe — Chỉ dạy lệ luật đi đường rành rẽ — Gồm lo các thể lệ đi thi bằng cấp rất giảng tiện. Trông nom chỗ ăn ở kỹ lưỡng. Giá tiền học rẻ hơn các nơi. Bổn trường bảo lãnh chắc chắn, khi qui đồng bào học thành tài thi ra trường đến được hoàn toàn tư cách một người cầm bánh xe hơi chẳng thua kém ai. Nếu qui đồng bào có lòng chiếu cố đến bổn trường, xin gởi thơ [illegible] nghỉ.

Dạy nghề sớp-phơ

Trường tôi mở dạng ba năm rồi, và có muôn thầy ở Bổ-nghệ ra có nhiều giấy tờ của quan to cho và quan Toàn-quyền Đông-dương ân tứ cho médaille của Hoàng-đế Annam và médaille của Hoàng-đế Cao-miên, dạy đã mau thành nghề rất giỏi và biết lẽ luật đi đường, có thầy Langsa dạy luật và dạy thêm máy về xe hơi. Thì một lẽ chắc đậu.

Trường tôi bảo lãnh thì bằng cấp xe hơi và dạy cầm tay bánh xe rất mau, giá rẻ hơn các nơi, có chỗ ăn chỗ ngủ rất tiện, có cho mượn xe thi và chỉ đường đi xa, trường tôi có có Nguyễn-thị-Hường có bằng cấp để dạy đàn bà cầm tay bánh xe và thì, trước giúp việc nhà sau cho hiệp thì buổi văn minh, xin đồng bàn chiếu cố.

CHU-VĂN-HAI

N° 45, Colonel Grimaud

Trước chợ mới Saigon,

sau gare Goniac.

Có cử trâm bán tại Hội Tháp-Mười, kinh Năm-hạt, Mỹtho

GIÁ TẠI CHỖ

Cử 2 thước giá 4$00 mỗi 100

Cử 3 thước giá 5$00 mỗi 100

GIÁ CHỞ TỚI NHÀ

Xin gởi thơ hỏi M. Trương-văn-Hiền Quản-hạt Nghị-viên 40, Quai du Cambodge, Cholon

PHARMACIE SINO-ANNAMITE

THIÊN-HÒA-ĐƯỜNG

N° 208 Rue des Marins — CHOLON

Trừ-Ai Thối-Hồng Nhản-Dược thủy

(Thuốc trừ mày và gân máu đỏ trong khi con mắt nhậm)

Phàm con người ta trong thân thể có hai con mắt là vật trọng, lẽ ai ngoại cảm lục khí, nội thương thất tình, đa lao về tửu sắc thì mang bịnh lấy. Khi nào con mắt khởi bịnh thì nó xốn, coi trong sáng không đặng, lại trong con mắt trở nên đỏ như huyết, kéo mày, không cho thấy được, nếu như không điều trị thì sẽ khiến hại, con mắt trở nên đui tối, thuốc nầy thần hiệu lắm, nó làm vết mày và tan vầy cả, trừ một những gân đỏ, thì tự nhiên con mắt mới sáng lại được, đem ông đến bà, lớn bé đều dùng được thứ thuốc nầy, khi dùng thuốc nầy thì phải rửa mấy đầu ngón tay cho thật sạch, rồi lấy bông gòn nơi cái ve rút một ít chấm vào trong ve thuốc mà nhỏ vào con mắt đau, mỗi ngày ít nữa mười mấy lần, sẽ hết bịnh. Chẳng nên để thuốc nầy vô trong miệng.

Giá mỗi ve.. .. .. .. 0$10

Bổn-đường Chủ-nhơn và Y-học-Sĩ,

DIỆC-HOAI-ĐÔNG, Cẩn-khải

Cảm tình ! ! Đáp nghĩa ! !

Nhờ ơn qui đồng bào hạ cố đến chúng tôi, vừa giúp vừa làm nghĩa nên hiệu « Đức-Thành-Hưng » đã 15 năm mấy được hiển vinh. Chúng tôi lấy làm hàm cảm, chẳng biết lấy chi đền đáp, nên mới mượn tờ báo để tỏ lòng chẳng quên ơn qui-vị đã trông tình đến chung tôi.

Muốn đền đáp nghĩa cao sâu ấy nên chúng tôi hết lòng lo tạo thành một cái Restaurant « Đức-Thành-Hưng » ngang gare Giadinh hồi năm 1927 đến nay, và một gian phòng ngủ « Đức-Thành-Hưng » khách-sạn tại cầu Ông Kỳ cách chân thành 2 ngàn thước nơi theo con đường đi Thủ-đức. Phòng rất nên tinh khiết, giường gối và mền nệm, lại có sẵn hoa mau mắn và tin cậy cho qui-khách sai khiến và cũng có chỗ rộng rãi cho qui khách dùng tiệc, rượu, trà, hoặc là nhóm họp cả thiết đãi. Thật là một chỗ rất xứng đáng tiếp đãi qui khách.

Muốn cho vừa lòng qui-khách một ngày một thêm nữa nên chúng tôi có mở thêm một tiệm Café « Đức-Thành-Hưng » 223 rue d'Espagne ngang Modern Théâtre là nơi qui khách dùng điểm tâm, hoặc dùng bữa trưa, tối cùng những món đẹp đẽ qui khách đều có sẵn.

Tóm lại, như qui-vị nào muốn đặt tiệc, cơm annam, hoặc là cơm tây cùng [illegible] thử bình trong tiệc thì xin đến chúng tôi mà thương nghị.

Đức-Thành-Hưng, *kính dẫn*

139,141 Rue Albert 1er, Dakao

Tàu Nguyễn-văn-Kiệu

Mỗi ngày đều có một chuyến lên và xuống Saigon-Travinh, vậy xin qui khách hãy nhớ : chuyến ở Saigon đậu nơi cầu nhà-nước, ngay đầu đường Kinh-lấp đồng 9 giờ tối thì chạy : tới Nước-mặn chừng 12 giờ, Chợ-Vinh 1 giờ, bến [illegible] Cho-Gạo 2 giờ, Mytho 3 giờ rưỡi, rồi đậu theo cầu tàu của khách-trú, cầu [illegible] trống thì dân, cặp sát cầu hay là cặp ngoài, đậu chờ chuyến xe lửa sớm 6 giờ mỗi bữa, để bộ hành xuống rồi chạy liền, qua An-hóa 8 giờ, Bentre 8 giờ rưỡi, Mỏ-cày 9 giờ, Thom 10 giờ, Travinh 11 giờ rưỡi.

Chuyến ở Travinh đúng 6 giờ tối chạy : tới Thom 7 giờ rưỡi, Mỏ-cày 8 giờ, Bentre 9 giờ, An-hóa 10 giờ, Mytho 11 giờ, cặp cầu ngoài sông cái là cầu tàu lục-tỉnh chạy mọi khi hiện đã Chợ-gạo 12 giờ rưỡi, Chợ-vinh 1 giờ rưỡi, Nước-mặn 2 giờ, Saigon 4 giờ tối 6 giờ sáng tùy theo nước lớn ròng.

Tàu nầy tôi sắm đưa qui-khách đây là quyết làm cho qui khách và cả bà con quen của tôi lên xuống Saigon khỏi sự hiểm nghèo về sự sóng gió và tiện hơn mấy tàu khác, là khỏi lên xuống Mytho. Hễ qui khách xuống tàu ngủ mỗi giấc dậy thì thấy tới Saigon, lên mua đồ hay làm việc chi cũng không sợ trễ.

Vậy xin qui khách tường tình tôi, đi dùm cho tôi đủ sở phí, đăng tôi làm cho làm ngày. Còn những người làm công việc dưới tàu của tôi có ai làm đều chỉ không phải với qui khách thì xin qui khách viết thơ gởi ngay lại tiệm của tôi bán đồ phụ tùng xe hơi, vỏ ruột, hiệu « BAISON » ở xứ ANGLAIS lại chắc lắm, đi lâu bằng hai vỏ ruột chúng ta xài khi trước, dầu sáng, dầu nhớt v. v... ở nơi đường AMIRAL COURBET, Saigon số nhà 26, thì tôi sẽ hỏi mà sửa lại liền cho vừa lòng qui khách.

Nay kính

Nguyễn-văn-Kiệu

-COMMERÇANT

24-26, Amiral Courbet, SAIGON

Các gánh hát nên chú ý

Rạp hát Thành-Xương đường Boresse số 121, của ông Huyện Cần cho mướn, mấy đêm thường thì 40$00 còn đêm thứ bảy 60$0 .

Hát bộ Annam

Ngày thường 35$00.

Ngày thứ bảy 6 $ 0.

Nếu qui ông qui cô cần dùng xin do nơi số 14, đường Lacotte, như qui vị mướn trọn tháng tính rẻ hơn.

GARAGE

Nguyễn-văn Phát

N° 1, rue Verdun-Saigon-Tél. n° 769

Hãng sửa xe hơi mới lập, có hàng đèn, đóng thùng xe, sơn xe, có lãnh liện đồ phụ tùng xe hơi, máy xay lúa, máy cày, có vấn dynamo và magnéto.

Công việc làm rất kỹ lưỡng.

N. V. PHÁT dit BẢY.

VIỆT-NAM NGÂN-HÀNG

Công-ty hữu hạn vốn 250 ngàn đồng

54 & 56, *đường Pellerin.* — SAIGON

Dây-thép nói số 748 — Dây thép tắc : CREDITANA

— Nhận lãnh tiền gởi không hạn-kỳ kêu là « *Comptes Courants de chèques* » bằng *bạc Đông-Pháp* hay là *tiền quan Langsa*, sanh lời 4 phần trăm (4 %) mỗi năm.

— Nhận lãnh tiền gởi có số « TIẾT-KIỆM » bằng *bạc Đông-Pháp* hay là *tiền quan Langsa*, sanh lời đồng 5 phần trăm (5 %) mỗi năm. Số nầy để cho người tiện-tằng lót ra lúc nào cũng đặng và chẳng cần phải cho hay trước chi hết. Gởi vô bao nhiêu cũng nhận.

— Nhận lãnh tiền gởi có hạn-kỳ kêu là « *Dépôts Fixes* » cho lời 6 phần trăm (6 %) mỗi năm nếu gởi một năm trọn. Khi hữu-sự xin rút ra trước hạn-kỳ cũng đặng, nhưng mà tiền lời lãnh 4 phần trăm (4 %) mỗi năm, cũng như bạc gởi không hạn-kỳ vậy, tính từ ngày gởi cho tới bữa rút ra.

— Mua bán ngân phiếu (chèques) và lãnh gởi tiền qua Đại-Pháp theo tin thơ hay là bằng dây thép.

— Lãnh trả bạc tháng cho học-sanh Annam đương du-học bên Tây.

— Cho vay đặng giúp học-sanh muốn đi học thêm bên Pháp hay là Ngoại-quốc (Về cách thức cho vay, xin qui Đồng-bào đến thương nghị với Việt-Nam Ngân-Hàng).

— Cho vay có người đứng bảo lãnh chắc chắn và có đồ bảo-chứng hiện tại đã.

— Cho vay ở ngoại-quốc về hàng-hóa nhập cảng.

Công-ty VIỆT-NAM NGÂN-HÀNG cẩn tròng mà chỉ cho qui đồng-bào biết rõ về công việc Nhà-Băng hay là Ngân-hàng.

HUYNH-DINH-KHIÊM, *Danh-dự Hội-trưởng.*

TRẦN-TRINH-TRẠCH, *Phó Danh-dự Hội-trưởng.*

TRƯƠNG-TẤN-VI, *Chánh Hội-trưởng, Bản Trị-sự.*

NGUYỄN-TẤN-VĂN, *Quản-lý Hành-sự.*

NGÔ-TRUNG-TÍNH, Dr. TRẦN-NHƯ-LÂN, P. NGUYỄN-VĂN-THƠM, NGUYỄN-HỮU-ĐỘ và VÕ-HÀ-TRI, *Quản-lý.*

Pháp-định Tổng-lý : P. LÊ-VĂN-CỐNG.

Ai cần dùng bạc ?

Xin do tôi là HỒ-VĂN-LANG

Số nhà, 51 Quai du Marché, Soctrang.

Cho vay thế chưng ruộng, đất, nhà và phố. Lời tính rẻ, vốn cho trả nhiều năm, góp tiền. Mấy chục muôn cũng có sức cho. Ai có đất Châu-thành mà muốn cất phố, tôi bao cho mà cất, rồi góp lại cho tôi. Tỉnh nào vay cũng được, ở xa xin viết thơ cho tôi mà thương nghị.

NÊN BIẾT !!

NHÀ IN THƯƠNG-DUNG

LONGXUYÊN

In mau — giá rẻ — chữ tốt

Khắc con dấu và bản đồng, lãnh làm Quảng-cáo cho nhà buôn. — Đóng sách — Bán viết, mực, giấy, cho học trò

THIỆT LÀ ĐẠI BỔ XIN DÙNG QUA THÌ BIẾT

Nhà Thuốc TâyKhương [illegible]inhơ-Tịnh, tạ[illegible]ănthơ có bán thứ rượu thuốc bổ hiệu [illegible] nốt. Chỉ rất kỹ l[illegible]ng, các chất thuốc đều nghiền của đã lâu và rất phù hợp với p[illegible]ng thổ xứ ta. Có nhiều giấy chứng thật rằng rượu thuốc nầy đã ngon mà lại bổ.

Chuyên trị các chứng bịnh kể ra sau nầy : « Xanh xao kém huyết, ăn không biết ngon, ít ngủ, bịnh đau trái tim, hay một bịnh tức, đau phổi và các bịnh đau mới mạnh, cầm phực sức Đờn-bà đang thai và lúc sanh rồi dùng rất tốt ».

Giá bán lẻ : 2$50 một ve lớn — 1$50 một ve nhỏ.

Giá bán sỉ : 20$00 một thùng 10 ve lớn — 13$00 một thùng 10 ve nhỏ. Có gởi cách lãnh hóa giao ngân.

Để bao thơ :

KHƯƠNG-BINH-TỊNH — (CANTHƠ)

Đánh giây thép :

Bình-Tịnh — Cầnthơ

Giây thép nói : Số 52

TIỂU-THUYẾT CỦA ĐƯỐC-NHÀ-NAM — Số 19

GIA-ĐÌNH TIỂU-THUYẾT

NỖI CHỒNG NỖI CON

TÁC-GIẢ

THÂN-VĂN

VII

Ai thấy con Liên không chồng mà có chửa thì cũng lấy làm lạ. Bạch-Tuyết là gái hiền đức, nên tuy con Liên có chửa càn, mà có không dễ là chồng của cô xuất ra chuyện ấy, vì cô nghĩ chồng cô an học đúng đắng, con nhà tử-tế không lẽ đi làm chuyện tồi tàn bại loài luân-lý như vậy. Tuy cô không nghi cho chồng, nhưng cũng muốn biết coi con Liên ngoại tình với ai ?

Bà Tổng nghe nói con Liên lấy trai thì bà nổi giận, tức mình nuôi ông nuôi tử nhỏ chí lớn, thương như vậy. Phải xấu hổ không ? Tổng công tao nuôi nấy từ nhỏ cho tới bây giờ quá. Nói, nói cho mau đi, sao dứng làm thinh đó ?

Con Liên nghe bà Tổng hầm dưỡi đi thì sợ ra khỏi nhà bà vợ không ai dòm ngó, rồi lúc chửa dễ e không khỏi gian nan, nên nó sụp xuống lạy bà Tổng, vừa khóc vừa năn nỉ :

— Con lỡ dại một lần xin cô tha thứ cho con nhớ. Tâm sự của con không thể nào con nói ra cho cô nghe đặng. Bây giờ con nghĩ con ăn năn việc của con đã làm. Việc đã đi lỡ ra rồi, nếu cô đuổi con đi, ra ngoài không dâu mương dựa, tội nghiệp cho thân con lắm...

Con Liên vừa nói tới đây, thì Trọng-Khấu đi ngoài chợ vừa về tới, dòm thấy con Liên ngồi lạy mẹ vợ thì định trong trí chắc bà Tổng tra hỏi con Liên về tội chửa càn. Chu xanh mặt, trong lòng lo sợ không biết bà cậu đi vắng con Liên ở nhà có thu thiệt tội ngoại tình của nó chăng ?

Cậu sợ cho nên vừa bước vô thì hỏi lớn lên rằng :

— Chuyện gì đó mà ?

— Đã hư-thối, nó lấy ai có chửa không biết mà hỏi nó không nói.

Trọng-Khấu nghe nói con Liên không chịu nói thì mừng thầm, nhưng cũng làm bộ giận, nói :

— Thấy kệ nó mà, nó lấy ai nó lấy, hại cho đó mà mà hỏi cho mất công ? Nó hư thì nó xấu chớ mà xấu, sao mà mắc nói nó khai thiệt làm chi ?

Tội nghiệp, bà Tổng hoặc là sợ rể, hoặc là liệu lời của rể nói phải mà trả lời xu-xị rằng :

— Thôi thấy kệ nó

Con Liên được bà Tổng không đuổi đi thì nó mừng rỡ, lật đật lạy bà Tổng hai lạy rồi bươn bả đứng dậy đi ra ngoài sau không dám ngó Trọng-Khấu.

Bạch-Tuyết muốn hỏi con Liên cho biết coi nó ngoại tình vùng ai mà có chửa có nghén, nhưng cô thấy mẹ hay hỏi thì cô ngồi làm thinh, để nghe coi nó nói làm sao, chẳng ngờ con Liên cứ dấu điềm không chịu thú thật. Em cho cô càng nghi ngại trong lòng.

Bữa nọ Trọng-Khấu mắc đi chợ, bà Tổng nằm ngủ trong phòng, còn con Liên đang quét sân đằng trước. Bạch-Tuyết mới kêu nó lên trên lầu, vô phòng cô, biểu nó ngồi trên ghế, rồi cô cũng nhắt một cái ghế ngồi ngay nó. Cô nhìn mặt nó một hồi rồi nắm tay mà hỏi nho nhỏ rằng :

— Em lấy ai mà có chửa làm vậy, nói cho chị nghe coi ?

Con Liên nhờ ơn Bạch-Tuyết nhiều lắm, mà bị tâm trí nó thấp hèn cho nên lúc Trọng-Khấu dụ-dỗ nó, nó không có nghĩ rằng nó ngoại-tình với Trọng-Khấu là làm một việc trái đạo trái nghĩa, đoạt chồng người thì ân cho nó. Nó không trông rằng chuyện của nó mà rủi đồ-lể ra thì Bạch-Tuyết có lẽ tức mình, đau lòng mà chết dặng.

Đến bây giờ, việc đã lỡ rồi, nó nghĩ ăn năn, muốn nói thiệt ra cho Bạch-Tuyết, nhưng sợ làm như vậy hại Bạch-Tuyết nên không dám nói. Một lời của con Liên nói ra có thể làm cho vợ chồng Trọng-Khấu xa nhau, trăm năm ngậm sầu nuốt thảm. Ngoại tình với chồng người ta tội đã trọng rồi, bây giờ nếu thú thiệt, hại cho Bạch-Tuyết đau lòng đứt ruột thì tội càng nặng hơn nữa. Thôi thà giữ nhơm cái lỗi hay hơn.

Con Liên nghĩ làm vậy nên Bạch-Tuyết hỏi thì nó nằm cứ, úp mặt xuống, rưng rưng nước mắt chớ không trả lời.

Bạch-Tuyết lấy tay vuốt tóc nó và tiếp nói :

— Nói đi em, nói cho chị biết, rồi chị nói với má chị gả em cho người em thương đó, để xa cách nhau thương nhớ tội nghiệp.

Lời nói ấy rất ân nghĩa, động lòng, nên con Liên nó vừa nghe qua thì càng tiếc cho cái lỗi của nó nữa, rồi nghĩ thương Bạch-Tuyết vô phước gặp chồng vô đạo, lấy tay dụi mặt vừa khóc tức tửi vừa đáp rằng :

— Chị thương em, em rất cám ơn chị, nhưng cái chuyện của em, ngày nào em chết thì em đem theo chớ em không tỏ ra cho ai biết hết.

Em sợ chị biết rồi chị nói với người khác hay sao ?

— Em không sợ điều ấy, nhưng dầu thế nào cũng khó nói ra cho được.

Bạch-Tuyết hiện hỏi không đang [illegible] lại đứng tại cửa sổ nhìn ra ngoài xa, liếc thấm, chơn trời, cảnh bộ suy nghĩ lung lắm. Từ ngày đi điền đến nay là năm năm rồi, tai lời ông đạo bán xàm cũng cớ còn văng vẳng bên tai :

« Bắn trúng chim bay được cái thơ.

« Người nơi viễn-thú gởi tao giờ ?..

« Vợ chồng bây giờ khăn khít, chớ mai sau e không khỏi xích mích cùng nhau...

Thật vậy, từ hai năm nay ân-tình phai lợt, Trọng-Khấu hay rầy rà Xích-mích mà rồi đây không hiểu có xa nhau chăng ? Không lẽ. Mà mà là Phi-Hùng còn dễ, gan ruột nào mà Trọng-Khấu đành phụ bạc sao ?

Còn nữa

SAIGON — IMPRIMERIE THANH-THẾ-MẬU — Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-SÂM